ԺԱ. ՏԱՐԻ 3016 ԹՈՒԿԱՆ. ՀԱՅՈՑ 17 ՄԵՂԵԿԱՆ 4386 23 ՓԵՏՐՎԱՐ 1894 29 ՇԱՊԱՆ 1311 ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐՇԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» » Վեցամեայ » »	75
» » Երեքամեայ » »	40
Օտար երկիրներու Տարեկան Ժողովրդ.	56
» Վեցամեայ » »	28
Ընտիր թուղթի փոյթ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օտ. Ոսկի	2
Պատառաց թղթատարի ծանրի միջոցով	Ղրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐ. 23/7 ՄԱՐՏ, 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՆԸ

Աբէ-Եւլի երկուշաբթի առաւօտ Թուով «Հայրապետական Վէճ» խորագրին ներքեւ ծանուցեալ հատուածին հրատարակումէն ետքն, հետեւեալ բացատրութեան հրատարակումը խնդրուեցաւ մեզմէ։

Ծանուցուեցաւ որ իբր թէ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ առ Ս. Հայրապետն մատուցեալ տեղեկագրին վրայ Նորին Ս. Օծութիւն լուծած լինի բժշկի մը ամուսնութիւն և նոր պակաղութեան հրաման տուած։

Պատրիարքարանի Դիւանատունէն տեղեկութիւն կը տրուի մեզ թէ յիշեալ Տոքթորի ամուսնական խնդրոյն նկատմամբ ո՛չ դատաստան տեղի ունեցած է Պատրիարքարանին մէջ և ոչ ալ որ և է իմաստով տեղեկագիր մատուցուած Նորին Ս. Օծութեան։

Այս բացատրութիւն անշուշտ չի վերաբերիր Աբէ-Եւլի մէջ հրատարակուած հատուածին, զի մեք չենք ըսողը թէ Պատրիարքարանի կողմէ տեղեկագիր մատուցուած ըլլայ Սրբազան Հայրապետին, կամ Նորին Ս. Օծութեան կողմէ ի Պատրիարքարան զրկուած ըլլայ վճռագիրը։ Մեր գրածն այս էր թէ Տոքթորն իւր խնդիրը մանրաման յիշատակագրով մատուցած է Սրբազան Հայրապետին վճռոյն, որ զայն Սինոդի քննութեան ենթարկելէն ետքը, ծանուցած է խնդրարկու ամուսնոյն թէ կ'արտօնուի երկրորդ ամուսնութիւն կատարելու, և հակառակ կողմը կը դատապարտուի Ս. Պատի օրհնութենէն ցկեանս զուրկ մնալու։

Հոս երկու խնդիր կայ, ձեւակերպութեան խնդիր, և սկզբունքի խնդիր։

Ձեւակերպութեան մասին թերութիւն մը կը նշմարուի։ Կ'երեւի թէ դիմումը Պատրիարքարանի ձեռամբ չէ եղած։ Թէպէտ վճիռը վճիռ է միշտ, բայց տարակոյս չկայ թէ ձեւակերպութեան այս թերութիւն շնորհեալ արտօնութեան գործադրումը կրնայ յապաղեցնել։ զի ամուսնալուծման վճիռն ընդունող այրը նորէն պսակուելու համար քահանայի մը պիտի դիմէ, և այս քահանայն Պատրիարքարանի հրամանին չատացած չպիտի կրնայ պսակել։ Այս կէտ այնքան որոշ է որ անշուշտ հայրապետական գրով մ'ալ ի Պատրիարքարան պիտի հաղորդուի տրուած որոշումը։ (*)

Բայց խնդրոյն սկզբունքը մեզ անվիճելի կը թուի։ Թուրքիոյ Հայոց համար ճշմարիտ նորութիւն մ'է որ հայազգի մը այսպէս հրապարակային կերպիւ կ'արտօնուի երկրորդ ամուսնութիւն կնքելու, ի կենդանութեան իւր ամուսնոյն։ Բայց այս դրութիւն արդէն նոյնքան հրապարակային կերպիւ ի գործ կը դրուէր Արեւելեան Հայոց մէջ, և ծայրայեղ պարագայից մէջ մեր զանազան Պատրիարքներ մէկ մէկ հնարքով երկրորդ ամուսնութիւն կ'արտօնէին, բայց բերան չառնուելիք գործ մ'ըրածի պէս ըստ կարելւոյն գաղտնի կը պահէին, լրագրաց մէջ յիշատակութիւն ընել չէին տար, և պակն անշուք և անձայն կատարել կը պատուիրէին։ Պատճառ. զի կը վախնային, գովելի երկիւղածութեամբ կը վախնային, թէ «գէշ օրինակ կ'ըլլայ»։ Բայց եթէ անհաւատարիմ ամուսնոյ մը անզգալ յամառութիւնն ի յայտ գայ, հակառակ կողմը դատապարտել իւր կեանքին մնացեալ մասին մէջ կամ դժբախտ ըլլալու և կամ անբարոյական կեանք մը վարելու, այն աստիճան հակառակ էր թէ քրիստոնէական և թէ մարդասիրական սկզբանց, որ գոհ պէտք է ըլլանք եթէ տեսնենք որ Սրբազան Հայրապետը կորուկ վճռով մը գայ հռչակել թէ՝ ա՛լ այսուհետեւ Հայ Եկեղեցւոյ օրէնքները պատրուակ պիտի չըլլան հնաւարիմ ամուսինները պատուհասելու և անհաւատարիմ ամուսիններն անպատիժ թողու։ Եկեղեցական իշխանութիւնն այլ եւս անճար անճարակ պիտի չմնայ ամուսնական դժբախտութեան ամենէն ծայրայեղ պարագայներուն առջեւ։ Անպարկեշտ այր կամ կին մը այլ եւս չպիտի կրնայ իւր անպատիւ կենցաղը շարունակել՝ այն ներքին գոհունակութիւնն զգալով թէ իւր անմեղ ընկերը կամ ընկերուհին դատապարտած է կեանքին մինչեւ վերջը դժբախտ ըլլալու։ Այն գիտակցութիւն իսկ թէ եւթ մը վերջապէս կրնայ գտնուիլ անմեղ կողմին համար՝ իրենց պարտականութենէն թերացող ամուսինները պիտի վերադարձնէ ուղղութեան շաւիղն, եթէ անդարձ կորուսած չեն պարկեշտութեան զգացումն։ Անշուշտ, ամուսնութեան լուծումը կը մնայ Ս. Հայրապետին ձեռնհասութեան պատկանող վճիռ մը, իբրեւ բացառիկ տնօրէնութիւն մը բացառիկ պարագայից համար։ Ամուսնալուծման գիւրութիւնն ալ իւր զեղծումները կրնայ ունենալ։ Թերի քննութեամբք արձակուած ամուսնալուծման վճիռներ նոյնքան աղետաբեր կրնան ըլլալ և նոյնքան անիրաւ ոչ-արդարութիւններ իւրծայրայեղութեանցմէջ։ Բայց երբ որոշեալ սահմանափակ պարագայից մէջ և յետ հասուն քննութեան արձակուին, համոզուած ենք թէ ամուսնալուծման կարելիութիւնն իսկ կրնայ նպաստել յամուսնութիւն քաջալերելու զանոնք, որ ահ ու գողով կը դիտեն Հայ Եկեղեցւոյ ամուսնական կապին անքակտելիութիւնն անխարդ ամէն վիճակի մէջ։ Սրբազան Հայրապետը կատարելապէս հաւատարիմ ըլլալով հանդերձ Հայ Եկեղեցւոյ օրէնաց և աւանդութեանց, չի կարծեր որ եկեղեցական օրէնքը և աւանդութիւնը հարկադրեն զրկեալ կողմն անամուսին մնալու կամ պօրէն կենակցութեամբ ժամանակ անցունելու։ Նորին Ս. Օծութիւն իւր համոզումը գործնական օրինակ մը կը հռչակէ, և այսպիսի բացայայտ վճիռը անշուշտ ծանր բեռ մ'պիտի վերցնէ Հայ Եկեղեցւոյ կարդ մը հաւատարիմ զաւակաց խղճին վրայէն, որը ցարդ կը կարծէին թէ ո՛չ մեկ պարագայի մէջ Հայ մը կամ Հայուհի մը կրնար երկրորդ անգամ կարգուիլ ի կենդանութեան իւր ամուսնոյն։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ ՎԱՐՔԱՅԱՆ ՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Քաղաքական ժողովոյ առաջիկայ չորեքշաբթի աւուր նստին օրակարգին գլուխը կը գտնուի դարձեալ Ազգ. Հիւանդանոցի խնդիրն։ Հոգաբարձութեան վերջին նստին մէջ տեղի ունեցած դիտողութեանց և անոնց նկատմամբ լրագրաց մէջ երեւցած հրատարակութեանց առթիւ, Վարչութիւնը կ'ուզէ բացատրութիւններ լսել թէ՝ հոգաբարձուներէն և թէ Հիւանդանոցի բժիշկներէն, որք հրաւիրուած են նոյն նստին։

Կը յուսանք որ, իբրեւ առաջին պայման, ա՛ և է բարեխղճման, Վարչութիւնը պիտի փութայ ամբողջացնել Հոգաբարձութիւնն, և հոգաբարձուներն իրենք եւս փափաքող պիտի ըլլան անդամոց կատարեալ մասնակցութեամբ գործի ձեռնարկելու։ Հիմա, Հոգաբարձութիւնն ո՛չ ատենապետ ունի, ո՛չ ատենադպիր։ Մին փոխանակ ատենապետի կը սորագրէ, ուրիշ մը փոխանակ ատենադպրի։ Դիւանի անդրդմութեամբ և հեռեւապէս պատասխանատուութեանց անորոշ թողմամբ, արուելիք վճիռներն և անոնց դրծադրումն ալ անհաստատ վիճակի մէջ կը կը մնան։ Ինչպէս մեր հրատարակած մանրամասն ծանօթութենէն երեւցաւ անցեալ օր, վերջին նստին մէջ դատուան խորհրդակցութիւնը եղած, գիտողութիւնք ներկայացուած և վճիռներ արձակուած են։ Բայց այս հապճեպ ընթացք աւելի կերը դրդռելու կրնայ միայն քան հիմնական բարւոքում մը մտցնելու։ Քանի որ յայտնի է թէ քիչ օրէն Հոգաբարձութիւնը նոր անդամներ պիտի ստանայ, որոց կարծիքն եւս կշիռ պէտք է ունենայ մեր բարեգործական դիմաւոր հաստատութեան ապագայ մատակարարութեան մասին, ինչ հարկ այնքան հապճեպ ընթացք մը բռնելու, զոր գուցէ ոմանք անձնական վիճելու կամ անհատական հաշիւներու վերագրեն։ Նախ և առաջ, գլուխը պէտք է վերակազմել, Հոգաբարձութիւնն ամբողջացնել, որպէս զի, ի բացակայութեան բազմամեայ փոքաւորութեան, գէթ իւր անդամից ամբողջութեան ազդեցիկ հեղինակութիւնը վայելէ։ Արդի վիճակին մէջ, կը լսենք թէ խնամակալութիւններ իրենք եւս չուարած են թէ որու հետ պէտք է բանակցին, և որմէ խնդրին իրենց որոշումներուն գործադրումն։ Ո՛չ Վարչութիւն, ո՛չ Հոգաբարձութիւն, հին կամ նոր, ո՛չ ոք կը գիտնայ թէ Թուրքիոյ Հայոց Հիւանդանոցին բժշկական և մասնակարարական միջոցներուն դէմ եղած գանգատներուն վրայ ինչպէս կ'երեւի, մեք ամէն բանի մէջ Ցունացմէ առելի . . . ազատութիւն և յառաջդիմութիւն ենք։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ. ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Ռուսական Մ'իքայել մեծ-դուքսը, Կայսեր հօրեղբայրն և Կայսրութեան Խորհրդոյն դահերէցն, ի Փարիզ Քառասնեակ Մարշալին հեռագիր մը զրկելով, ծանոյց թէ Սեւաստոպոլը ժամանակին իրեն հետ պաշտպանող 42 զօրականներու հետ հանձն կատարած է ի յիշատակ անուանի պաշարման, և հանդէսին մէջ երախտագիտութեամբ յիշած են ռուս նաւաստիներուն եղած սիրալիր ընդունելութիւնն ի Ֆրանսա, և Քառասնեակ Մարշալին ներբողական խօսքերը Ռուսաց քաջութեան վրայ ի Խրիմ Սեւաստոպոլի 349 օրուան պաշարմանը։ Թերաւթիւններեր, ուր որ կան, և ամէն բան կարգի դնելու և կեցած կարգն ու կանոնն ա՛լ աւելի բարւոքելու և հաստատելու ժամանակ կայ միշտ. բայց խոհեմութիւնն և մանաւանդ օրինաւորութիւնը ձեռքէ ձգելու չէ, որպէս զի ըլլալիք անօրինութեանց գործադրումն ալ կարելի և դիւրին ըլլայ և արդիւնքը տուողական։ Հետեւապէս, կը յուսանք որ Վարչութիւն և Հոգաբարձութիւն իրրեւ առաջին գործ պիտի նկատեն հրաժարելոց տեղ նոր անդամներ կարգել կանխաւ անոնց հաւանութիւնն ստանալէ ետքն, որպէս զի հրաժարականներու շարքին վերջ մը արուի, նաև վերջնական գիւտն մը կարելի, ոչխատութիւնները բաժնել, և մեթոդաւոր ընթացքով մը տալ ինչ որոշում որ հարկ է այս բարեգործական հաստատութեան բարգաւաճման պէտքերուն հոգալու և ժամանակս պահանջմանց համապատասխան վիճակ մը անոր ցմիշտ ապահովելու համար։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆ ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՑՆ ՄԷՋ.— Տքթ. Թորգոմեան, Տքթ. Սեղբոսեան և Տքթ. Ճէլալեան էֆէնտիներեր ժամանակէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս Ֆրանսերէն լեզուաւ տպուող յուսնական մամլոյն մէջ խրենց ստորագրութեամբ կամ անստորագիր նամակներ ու դիտողութիւններ կը հրատարակեն Ազգ. Հիւանդանոցին մասնաւանդ բժշկական ճիւղին դէմ։ Այս Տոքթորներէն մանաւանդ առաջին երկուքին ընթացքը զարմանալի կը թուի մեզ։ որովհետեւ այսօր պաշտօնական գիրք և պատասխանատուութիւն ունին իրրեւ հոգաբարձու։ Անցեալ տարի Ցունաց Հիւանդանոցին շուրջ շատ մը խնդիրներ կը յուզուէին։ բայց Ցոյներն ամենեւին իրենց միաքին չանցուցին օտարաց աչքին խոթել իրենց ազգային մեծ հաստատութեան իրական կամ կարծեցեալ խնդութիւններն։ Եւ այն Մեծ-դէօռի մէջ ուր այսօր սիրով կը հիւրընկալուին մեր Հիւանդանոցին զեմհայ բժիշկներուն ըրած հրատարակութիւնները, տող մ'անգամ չգրուեցաւ Ցունաց Հիւանդանոցին բժշկական և մասնակարարական միջոցներուն դէմ եղած գանգատներուն վրայ։ Ինչպէս կ'երեւի, մեք ամէն բանի մէջ Ցունացմէ առելի . . . ազատութիւն և յառաջդիմութիւն ենք։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ.— Ռուսիոյ Մ'իքայել մեծ-դուքսը, Կայսեր հօրեղբայրն և Կայսրութեան Խորհրդոյն դահերէցն, ի Փարիզ Քառասնեակ Մարշալին հեռագիր մը զրկելով, ծանոյց թէ Սեւաստոպոլը ժամանակին իրեն հետ պաշտպանող 42 զօրականներու հետ հանձն կատարած է ի յիշատակ անուանի պաշարման, և հանդէսին մէջ երախտագիտութեամբ յիշած են ռուս նաւաստիներուն եղած սիրալիր ընդունելութիւնն ի Ֆրանսա, և Քառասնեակ Մարշալին ներբողական խօսքերը Ռուսաց քաջութեան վրայ ի Խրիմ Սեւաստոպոլի 349 օրուան պաշարմանը։

թեան միջոցին թէ Ռուսք և թէ Ֆրանսացիք Մարշալ Մաք Մահոնի և այլոց հետ սրանչելի հանդիսացան իրենց տոկունութեամբ և դիւցազնութեամբ։ Ուստի, Միքայել մեծ-դուքս և իւր կընկերանք այս տարեդարձին առթիւ կ'ողջոյնին «Կեցցէ՛ն քաջ բանակն և նաւատորմն Ֆրանսական։ կեցցէ՛ Մարշալ Քանոբէա»։ Ֆրանսայի Ժերոնի Մարշալը նոյն հանդիսիր տեղ պատասխանեց, ծանուցանելով միանգամայն թէ մեծ-դքսին հեռագիրն հազորդած է առ Պ. Բառնօ և պատերազմական ու ծովային նախարարներուն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱՆԱԳԻՐ.— Փեթերսպուրգէ Ֆրանսական թերթի մը կը գրուի թէ Ավլան ծովակալին ի Ֆրանսա գտնուած պահուն, ռուս բանակին սպայակոյտի պետ Օպուչէվ զօրավար Փարիզ երթալով Ֆրանսայի սպայակոյտին պետ Պուատէֆռ զօրավարին հետ զինուորական պայմանագիր մը կնքած է, նման այն պայմանագրոյն որով Երրորդ Նիզակակցութեան Տէրութիւնք որոշած են թէ երբ յարձակում մ'ըլլայ, իւրաքանչիւր Տէրութիւն ո՛րչափ զօրք պիտի հանէ, հրամանատարութիւնն ո՛յք և ի՞նչպէս պիտի վարեն, և այլն։ Ավլան ծովակալին մեկնումէն առաջ Օպուչէվ զօրավար Փեթերսպուրգ դառնալով վերադարձել տուած է պայմանագիրն։ Այս պատճառաւ, Ֆրանսայի կառավարութիւնը զինուորական գաղտնիք չի պահեր Ռուսերէն, և իւր զինուորական ու նաւային գործարաններն ու մեքենաները կը բանայ ռուս ճարտարապետներու և սպաներու առջեւ, բան մը զոր ուրիշ ո՛չ մէկ Տէրութեան համար կրնայ ընել։

Պ. ԿԱՅՍԷՐՈՆԻ համար կ'բսեն իւր կասակիցք որ թէպէտ ընդհանուր առողջութիւնը լաւ է, բայց այն ասփիճան սակարացած է ու կը սակարանայ իւր աչքն որ կը վախցուի թէ իւր կեանքը կատարեալ կուրութեան մէջ պիտի վերջացնէ՝ Միլտոնի պէս։ Իւր աչքին վրայ տարի մը առաջ հայ մը նետուելէն ի վեր, ուրուած էր մէկ աչքն, և միւսն ալ անկէ ազդուած է տարիէ մ'ի վեր։

ՎԻԵԹՆԱՐԻՍ. Թագուհին շատ սիրալիր կերպիւ ընդունեց Պ. Կլասսոն։ Երբ Նախարարապետն Ուինտսորի պալատը գնաց իւր հրաժարակոնը մատուցանելու, իւր խնամոտ կին իրեն կընկերանար։ Թագուհին, մատուցեալ հրաժարականն ընդունելէն ետեւ, խնդրեց զբ Պ. և Տիկին Կլասսոն իրենց հետ ճաշեն, և գիշերն անցունեն պալատն մէջ։ Ցայտնի իրողութիւն մ'է թէ Թագուհին շատ ժամանակէ ի վեր Պ. Կլասսոնէ տարբեր կը խորհէր հանրային խնդիրներուն վրայ, որովհետեւ ինքմիշտ պահպանողական մնացած է և կ'ըսուէր թէ իռլանդական ծրագրէն ալ չէր սիրտրժեր։ Բայց կրնք անգլ. լրագրիրը յօդուածի նիւթ չեն ըներ թագուհւոյն մասնաւոր կարծիքները, բան մը զոր ուրիշ ո՛չ մէկ Տէրութեան համար կրնայ ընել։

Պ. ՎԱՆԷՆ համար կ'բսեն իւր կասակիցք որ թէպէտ ընդհանուր առողջութիւնը լաւ է, բայց այն ասփիճան սակարացած է ու կը սակարանայ իւր աչքն որ կը վախցուի թէ իւր կեանքը կատարեալ կուրութեան մէջ պիտի վերջացնէ՝ Միլտոնի պէս։ Իւր աչքին վրայ տարի մը առաջ հայ մը նետուելէն ի վեր, ուրուած էր մէկ աչքն, և միւսն ալ անկէ ազդուած է տարիէ մ'ի վեր։

ՌՈՒՍԻԱ. այն ասփիճան գժգոհ է Նվեր Սերպիոյ մէջ գործոյ վիճակէն ուր ռուսասէր արմատական կուսակցութիւնը մատրեցաւ իշխանութենէ և Աւստրիոյ հաւակիր կուսակցութիւնը գործի դլուխ անցաւ, որ կ'ըսուի թէ ռուս կառավարութիւնն ետ պիտի կանչէ իւր Պելգրատի դեսպան Պ. Բերսիանի և նոր դեսպան պիտի զրկէ առ այժմ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Փարիզի կոմսը, տեսնելով որ վերջին ընտրութեանց մէջ հազիւ երեք երեսփոխանք դտնուած են որ յայտնապէս իրրեւ «Օրլէանեան-միապետական» ընտրուած են, և միւս կուսակիցք աբդուած են «պահպանողական» և «հանրապետութեան յարեալ» անուններու տակ, որոնց ա՛լ ամեն տարի մեծաքանակ դումարներ չծախսել իւր դատն յառաջ բերելու Ֆրանսական ընտրութեանց և օրլէանեան մասնոյն մէջ։ Իւր հրամանաւ, դատաւոր մէջ գտնուող օրլէանեան մասնախումբերը ցրուեցան, կամ պաշտօնէից մեծագոյն մասն արձակեցաւ, Փարիզի և դատաւոր մէջ հրատարակուող միապետական թերթերուն տրուած նպաստները դադրեցան, և ի Փարիզ միայն մէկ թերթ պիտի շարունակէ որոշեալ նպաստն ընդունիլ։

ՈՎԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԾԱՅՐԱՎՈՑՆ ԱՐԵՒԵԼՅՈ.—Զարմանալի և խրախուսիչ լուրեր կուգան ճարտնական փոքր կղզիէն, Օքուչիրիէ (կ'ըսէ Աւետարեր)։ Երկրագործ և ձկնորս են անոր բնակիչները, և ինը տարի առաջ Թուով 260 էին։ Մինչեւ վերջերս ասէլ կոչուած տեղական ոգեւոր ընկերին մեծ քանակութեամբ կը գործածէին, և այս ընկերին համար տարին զրեթէ 650 ոսկի կը ծախսէին։ Շատ մը ազդեցիկ անձինք, այս ընկերին վնասակարութիւնը հասկնալով, 1884 տարւոյն յուլիսին համոզեցին հասարակութիւնը ուխտ մը ընել, որուն առաջին հատուածը կը դնենք հոս. «Մենք, Օքուչիրիցիներս, հաւաքաբար եւ անհատաբար անհատ, կ'ուխտենք խստաբարիւ ոգելից ընկերին թէ՛ ծախելէ, թէ՛ գնելէ և թէ գործածելէ։ (Սպասպէրս—Ռիւ՛ն)։» 117 Օքուչիրիցիք։» Նախնական ակացոզութեան համեմատ, այս ուխտը պարտաւորիչ էր հինգ տարի և այդ միջոցին պիտի փորձուէր անոր օգտակարութիւնը։ Ճէֆֆէն Մէյլ սապէս կը նկարագրէ անոր արդիւնքը. «Մինչեւ իսկ կառավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայներ, երբ կղզին կ'այցելէին, սապէ խմելէ կը հրաժարէին, և առ հասարակ ամեն արբեցող որ չէր կրնար բարեկարգուիլ կ'արտաքսուէր կըզզիէն։ Ցայտմ՛ետ կատարեալ կարգաւորութիւն կը տիրէ, և կղզին մեծաքայլ կը յառաջդիմէ։ Հինգ տարուան մէջ ընակչաց թիւը հնգապատկուեցաւ, և ձկնորսութեան յատկացեալ դրամագլուխը տասնապատկուեցաւ։ Ցանկիներեր ծածկող եղեգները կղմինտրներու փոխուեցան։ Զորս մեծ համբարանոցներ բրինձով լեցուն պահուեցան։ ասկէ զատ ամեն տուն իւր մթերքն ունէր։ Կ'ըսուի թէ հիմա կղզիին մէջ համբարուած է կղզեցիներեր երեք չորս տարի կիրակելու չափ բրինձ, մինչեւ իսկ եթէ տասեւեր ձկան ձկնորսութիւնը բոլորովին անյաջող ըլլայ։ Ճամբաներ չինուած

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (170)

ԺԻԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻՁԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

—Պ. դուքսն գիրն է։

Փոխանորդն աչքուժով առաւ զայն։

—Պ. տը Պելէն դո՛ւքսը։

—Այո, պարո՛ն։ Օ՛հ, ես ադէկ կը ճանչնամ իր գիրը։

Սենեկապանն ալ մօտեցած էր։

—Եւ ես ինքս երէկ այս նամակը դատարան տարի։

Երկու դատաւորները ակնարկ մը փոխանակեցին։ Փոխանորդը ցած ձայնով բացատրեց Պ. Վանէնէյի թէ դատարանին մէկ պաշտօնատարը գիշերը բերած էր այդ թուղթերը, բայց թէ ինք ուրիշ գործերով զբաղած ըլլալով՝ ժամանակ չէր ունեցած զանոնք բանալու։

Պ. Վանէնէյ շարժումով մը հեռացուց երկու ծառաները։

Փոխանորդը խլած էր կնիքը և արագօրէն աչքէ անցուցած նամակը։

Աւասիկ պարունակութիւնը.

Պարոն ընդհանուր դատախազ,

«Կոչտարար նախատուած ըլլալով անձի մը կողմէ զոր ատենօք քովս առած եմ, հարկ կը համարիմ հաղորդել ձեզ անոր ինծի ներշնչած կասկածները։ Ժամանակէ մը ի վեր Շեռլիս կոմս անունը կը կրէ, բայց տեղի ունիմ ենթադրելու թէ այս անունը և այս տիտղոսը իրեն չեն պատկաներ։ Արդարեւ, զայն ընդունելէ ետք, ստիպուեցայ վանակ, վասն զի իմ տանս մէջ ընդունեց այն նամակը զոր կը կցեմ խմինիս և որուն վրայ կը հրաւիրեմ ձեր ուշադրութիւնը։

«Այս կարծեցեալ Շեռլիս կոմսը—որ կապրի անպատիւ կնոջ մը, Թորէս դը-քուսիին ծախքովը—հաւանօրէն կը պատկանի այն հռչակաւոր խումբին զոր ոստիկանութիւնը այնքան երկար ատենէ ի վեր կը փնտռէ, Փարիզի Գայլերուն խումբը։

«Մանաւանդ անունը որ կը գտնուի յարակից նամակին տակը, Պիքսռա աւազակին բազմաթիւ կեղծանուններէն մէկն է, ըսին ինծի։

«Արդէն պատրաստ եմ Պ. ընդհանուր դատախազին տալու այս մասին փոխադրուած տեղեկութիւնները։»

Այս նամակը ստորագրուած էր Պելէն դուքսին կողմէ։

—Այս խնդիրը զարմանալի կերպով կը լուսաւորուի այս նամակով, ըսաւ Պ. Վանէնէյ։ Կարծեցեալ Շեռլիս կոմսը ուղած է առաջքն առնել այս յայտնութիւններուն և իրեն ընկերակցող աւազակներուն հետ մեռուցեր է Պ. դուքսը։

Այս միջոցին Առման մօտեցաւ.

—Պարոնները, ըսաւ, Պ. Սիլվրէլի հոգեվարքը վերջնալու վրայ է։ Սակայն յայտնի է որ մեռնելէ քանի մը վայրկեան առաջ վերաւորին խելքը գլուխը պիտի գայ, ուստիպ թերեւս կարենաք օգուտ քաղել տեղեկութիւն մը առնելու համար։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Պ. Վանէնէյ։ Կարեւորագոյնը երեսեն է։

Ցեռոյ, ոստիկաններուն ուղղուելով.

—Ձերբակալուած մարդը հոս բերէք։

Մեծ ըռութիւն մը տիրեց։ Ցեռոյ գուռը բացուելով ժաք երեւցաւ։

Իրաւ, ժաք սոսկալի երեւոյթ ունէր։ Աչքերը խորը մտոր, բիրանը կծկուած, ապուշի մը կը նմանէր։ Ինքնաշարժ քայլով մը կը յառաջանար և կարծես ընաւ չէր հասկնար շուրջն անցած զարհուրանքը։

—Մօտեցէք, ըսաւ դատաւորը։

Ժաք վեր առաւ գլուխն ու նայեցաւ։

Արեան լայն արատներ կ'ողողուէին իր երեսն ու հագուստները։ Երկու ձեռքերը ճակտին տարաւ և տեսնուեցաւ որ իր ձեռքերն ալ կարմիր էին։

Ժաք վեր առաւ գլուխն ու շուրջը նայեցաւ։

Փոխանորդը դատաւորին ականջին ծըռուեցաւ։

—Կը ճանչնամ այս մարդը, ըսաւ ցած ձայնով...

—Իրա՞ւ...

—Արդէն տեսայ զայն տարօրինակ պարագայի մը մէջ... Ինքզինքը բժիշկ կարծեցուց, լա Պալիւէօղ անուն կնոջ մը քով մնալու համար։

—Գիտեմ... այն կինը որ Գայլերուն պետին՝ Պիքսռային ձեռքովը սպանուեցաւ։

—Այս երիտասարդը իր ստախօսութեան ճնորհիւը տան մէջ մնաւ։

—Անշուշտ աւազակներէն զրկուելով... Այս տեղեկութիւնը թանկագին է։ Նորէն կը խօսինք անոր վրայ։

Դատաւորը Պ. տը Սիլվրէլի մօտեցաւ.

—Պ. Պառոն, ըսաւ, կը լսէ՞ք զիս։

Պառոնը տարուայ և Թիկնաթոռին վրայ դալարուեցաւ։

Առման անոր գլուխը կամացուկ մը ուրիտասարդին դարձուց, և մատովը դպաւ անոր արտեւանունքներուն։ Կծկում մը առաջ եկաւ և աչքերը բացուեցան։

Մթաշող լոյս մը անցաւ ակնարկէն, բոլոր մարմինը սրսփաց իբր թէ ելեկտրական կայծի մը դպած ըլլար. բազուկը երկարեցաւ դէպ ի Ժաք։ Խուլ աղաղակ մը խուսափեցաւ կուրծքէն։

—Մարդասպա՞ն, խորդաց։

Եւ խնկաւ, անշարժ, անզգայ... Մեռա՞ծ էր...։

Ժաք լսած էր։ զարհուրելի կծկում մը յուզեց իր կազմակերպն դէմքը։

—Մարդասպա՞ն, կրկնեց։ Ո՞վ...

—Դո՞ւք սպանեցիք այս մարդը, հարցուց դատաւորը։

—Ե՞ս, ե՞ս։

Եւ այս ուղղակի, բիրտ ամբաստանութեան տակ կարծես քայքայում մը տեղի ունեցաւ անոր ներսիդին։ Ցցուեցաւ և շուրջը նայեցաւ։

—Ո՞ւր եմ, գոչեց։

Տեսաւ իր արիւնոտ ձեռքը և բնաղդաբար երերցաւ զանոնք։

—Այս արի՞ւնը, ի՞նչ է այս արիւնը...

—Ձեր զոհերուն արիւնն է, ընդմիջեց Պ. Վանէնէյ։

Եւ բռնելով անոր բազուկէն մինչեւ դիակները քաշեց տարաւ։

Ժաք ահռելի աղաղակ մը արձակեց, ոտքերուն վրայ ցցուեցաւ, բազուկներն ընդ առաջ երկարեց և հասակին բարձրութեամբը ինկաւ տախտակամածին վրայ։

Առման անոր քով վազած էր։

—Սատանորդի խեղճատակ մին է, ըսաւ դատաւորը։ Այս նուազումը կեղծ է։

—Ամենեւի՞ն, ըսաւ Առման, որ կիսովին բացած էր երիտասարդին հագուստները, թարմութիւն ճշմարիտ է, բայց ընաւ վտանգ չի ցուցներ...

—Մարդասպանը հիւանդանոց պիտի դրուի։ Ամեն բանէ առաջ պէտք է որ արդարութիւնը ըռնէ իր ընթացքը։

Հարցաքննիչ դատաւորին հրամանովը ոստիկանները վեր առին ժաքին մարմինը, և հարկ եղած նախզգուշութիւններով մինչեւ կառք իջնցուցին ուր դրուեցաւ, միշտ նուազուն։

Երեւան եղած տեսնողն կատաղի հայհոյանքներ արձակուեցան ընդդէմ մարդասպանին։ Թիչ մնաց որ ամբոխը խլէր ոստիկաններուն ջրջանակը։ Բազմաթիւ զինուորներ չրջապատեցին կառքը, որ կամաց կամաց հեռացաւ։

Պիքսռա բռնած էր իր երդումը... ժաք որ Բոսթպէլի որդին, որուն ճշմարիտ անունը տակաւին չէր գիտեր մարը, ամբաստանուած էր մարդասպանութեամբ. կատաղիտան անոր կը սպասէր... Այլանդակ մամուկն հիւսած էր իր ոստայնը։ Ձանձը բռնուած էր։

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՁԱՐԸ

Ա.

ԹԱԿԱՐԴ

Ի՞նչպէս, դէպքերու ի՞նչ տարօրինակ շղթայումով մը ժաք յանկարծ ամբաստանուած, զրէթէ դատապարտուած կը գտնուէր ոճիրներուն էն զարհուրելիովը։

Ի՞նչպէս այդ ժամուն կը գտնուէր Պելէն դուքսին տունը։

Ի՞նչպէս Սիլվրէլ եւս հոն կը գտնուէր։

Վերջապէս, ժաք յանցաւո՞ր էր։

Ամեն պարագայի մէջ, ինչո՞ւ չէր պաշտպաներ ինքզինքը։ Ի՞նչ կը նշանակէր այդ տարօրինակ ընթացքը, որ կարծես կը հաստատէր իր դէմ եղած ամբաստանութիւնները։

Ասոնք պիտի բացատրէնք կարելի եղածին չափ արագ։

Առջի գիշերը ժաքը թողուցինք այն պահուն ուր, մէկէնիմէկ լուսաւորուած Պելէնի, Սիլվրէլի և Թորէս դքսուհիին մէջ տեղի ունեցած տարօրինակ տեսարանէն, խոյս տուած էր այդ ամբոխալից տունէն։

Քայքայումը բուռն, զարհուրելի եղած էր։ Մոռցուած չէ անշուշտ համը, սքանչելիր տարփանքը, անմիտ յափշտակումը զոր ներշնչած էր իրեն այն կինը՝ հապճեպ մը մէջ ընդնշմարուած։ Միթէ ժաք վիճած էր։ Միթէ կասկածած էր անոր վրայ։

(Շարունակելի)

են այնպիսի տեղեր ուր առաջ երբեք ճամբայ չկար։ Գլխաւոր գպրոցը մեծապէս բարեկարգուած է, և այդ գպրոցին քանի մը ճիւղերն ալ հաստատուած են։ Նոր հողեր մշակուած են, և ամեն տարի 450 ռակի արժողութեամբ կանեփ կը ցանուի ուսկանոնը չինելու համար որ, ուրիշը սառարգուելէ առաջ, գրէթէ բոլորովին ձափոնի ցամաքէն կը բերուէին։ Նաև վիճակագրութիւնք ոճրագործութեան ուշադրաւ նուազում կը ցուցնեն։ Այս փարձին յաջողութիւնն այնքան մեծ եղաւ որ մօտակայ Լէզ կղզւոյն ընակիչներէն մեծ բաղմութիւն Օքուչիրիցիներուն ուխտին նեռն ուխտ մը բրին, և նմանօրինակ արգիւնք տեսան։ Վերջապէս, երբ նախապէս որոշուած հինգ տարին անցաւ, այդ ուխտն ուրիշ հինգ տարւոյ համար ալ նորոգուեցաւ, հակառակ բարձրաստիճան պաշտօնէի մ'ընդդիմութեան։

ԱԶԳԱՔԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամն. Ա. Պատրիարք Հայոց երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. ձեվատ փաշայի հետ։

Վաղը, հինգշաբթի, Ամն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքին անուան տօնախմբութեան օրն ըլլալով, Պատրիարքարանի մէջ ընդունելութիւնը պիտի կատարուին։

Վաղը գիշեր տեղի կունենայ Միացեալ Ընկերութեան մեծ պարահանդէսը։ Պէտք չունինք յիշեցնելու թէ ինչպէս ուրիշ տարիներ Նոր Թատրոնն ու Վէրտին, այս անգամ ալ թէպէտ-Պալէի թատրոնական խմբերը չբերապէս պիտի զարդարուի դերասներով, դասինեներով ու դերգերով. թատերաբեմը վերածուած է սիրուն դահլիճի մը էքսթէրը գեղեցիկ պարասրահի մը։ Առատ լոյս, ընտիր նուագածութիւն, ճոխ շքասեղան։ Պարերու կոնտուորութեան ու հանդէսին բարեկարգութեան համար մանաւոր հսկողութիւնք։

Կրթական գործին նուիրուած այս մեծ պարահանդէսը, որուն յաջողութեան ամեն հայ փափաղող է, այլ իւնաւոր ու փայլուն ընծայելու համար որ և է ջանք չէ խնայուած Կարգագիր Մասնախումբին կողմէ, և տարակոյս չիկայ թէ ամեն ազգային սիրով ընդունած է և կընդունի ընկերութեան հրաւէրը։

Զարգարեան Դպրոցը ձեռնարկած է կարելւոյ երկասիրութեան մը, որ ապագրութեան կը յանձնուի այս օրերս։ ՅԻՇԵՍՏԱԿԱՐԱՆ անուն վեց հատորէ բաղկանալի կենսագրական աշխատութիւն մ'է այն, որ պիտի պարունակէ՝ Ամիրաներէն սկսեալ մինչև մեր օրերու ծանօթ անձնաւորութեանց պատկերները, կենսագրական տեղեկութիւններով և իւրաքանչիւրին ինքնագիր մէկ քանի տողովը։ Պատկերներու փորագրութիւնն յատկապէս Վիէննա յանձնարարուած է։

ՏԻԿՈՆ ՄԱՐԻԱՄ ԴԱՐԱԵԱՆ

ՄԱՅՐ ՍՏԵՓԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԳԱՐԵԱՆԻ, ԱՆԴԱՄ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Ա. ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ

Երէկ գիշեր իր մահկանացուն կնքեց ի Պէպէք, ի խոր սուգ համակելով ամբողջ ընտանիքն, ազգականներն ու բարեկամները։

Ցուզարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի, ժամը 5ին, Բերոյի Ս. Երրորդութիւնի եկեղեցին, ուսկից հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Շիշլիի գերեզմանատունը։

Մ. կը խնդրուի ամեն անոնցմէ որոնք մահագրեր չեն ստացած, ներկայ նկատել իրը այն։

ՊՈՏԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԵՐ.— Լիսգաթի ռակի շքադրամ տրուեցաւ կայս. անձնական Գանձուն նախարար Վսեմ. Փորմուդալ Միքայէլ փաշայի։

Լիսգաթի արծաթի շքադրամ՝ Հէրէքէի կայս. գործարանին տնօրէն Ա. Քիրի պէյի։

Արհեստական շքադրամ՝ նոյն գործարանին վարպետներէն Պայտաս, Մարիամ և Հակոբանդ հանդիսերու, ինչպէս նաև Ալիշ, Լիմնէ, Ալիշ, Շէրիֆէ, Մահմուտ, Պէհիէ, Նազիմէ, Զմարիտի և Բերթօն հանդիսերու։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ.— Ճարտնի Վեհ. կայսեր հօրեղբօրորդին Եօրօհիթօ Քօմսցու իշխանն, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, Երէկ, երեքշաբթի, պաշտօնական կերպով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և իւր հօրն՝ իշխանին կողմէ զրկուած նուէրները Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց։ Քօմսցու իշխանն յետոյ ներկայ գտնուեցաւ կայս. հայկերոյթի մը։ Սեղանին ներկայ էին նաև հելլենական դեսպան Մաւրօկօրդատօ իշխանը, մայրաքաղաքիս հոլանդական նախորդ դեսպան Պ. Վան Թէլթս՝ որ Պերլինի դեսպան կարգուած է, ամերիկեան դեսպան Պ. Թրբը, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, Արտաքին գործոց Սեմ. նախարարն և պալատական պաշտօնատարք։

ԲԱՄԱԶԱՆ.—Շէյխ-իւլ-Իսլամի Դըլան կողմէ յատկացեալ պաշտօնեայք երէկ իրիկուն չը կրցան տեսնել լուսոյ մուհին, հետեւաբար, Շեբիի որոշմանդրոյն հանձայն, այսօր Շապան ամսոյ երեսուն օրն ամբողջացած ըլլալով, վաղը պիտի սկսի Բամազան ամիսը։

Ի ԿԱՑՍ. ՊԱՅԱՏ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ առաւօտ կայս. պալատ երթալով ստացաւ Վեհ. Սուլթանի հրամաններն և յետոյ Բ. Դուռը գընաց։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարը, Ֆրանսական ու ամերիկեան դեսպանք և Պուլկարաց Դեր. Էկզարքն երէկ Բ. Դուռն երթալով յայորդարար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ. — (Պաղեստինեան Զէյթունոյ) Փետրուար 21ի երկուշաբաթի օրուան ժամ 6էն մինչև փետրուար 22ի երեքշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քրիստոնէական հրատարակուած թերթերէ դէպքեր պատահած են։ Առաջուան բնուածներէ երեւոյթը ապաքինած են։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Տրապիզոնի Ազնաւորեան տան մանկութեան պատճառաւ, որ այնքան ծանր վնասներ պատճառեց ի Տրապիզոն, ի Կ. Պոլիս և այլուր, պահանջատիրոջ կողմէ դատ մը բացուած ըլլալով տեղւոյն Նէմիզատէներու առևտրական տան դէմ, կը լսենք թէ Գրիգոր Զոհրապ էֆ. այսօր Տրապիզոն ուղեւորած է, պահանջատէր քանի մը ծանօթ հայ տուներու իրաւունքները պաշտպանելու պաշտօնով։

—Պոլսոյ Սարաֆիոյլու վաճառատունն, որ վերջերս իր վճարքը դադրեցուց, 28,000 ռակի բաց ունի։ Այս գործին մէջ բռնուած են Պանք որ Թօսմանիէյսօրլ՝ 2000 ռակի, Պ. Ճիւմբիսիանի՝ 1500 ռակի, Պ. Նէրբօ Բասիէլի՝ 1500 ռակի։ Մնայեալ պահանջատէրերը Պ. Սարաֆիոյլուի ազգականներն են։ Հելլենական արժեթղթերու գնոյն անկման պատճառաւ, Սարաֆիոյլու վաճառատունը հարկադրուած էր տարապայման տոկոսով փոխառութիւններ կնքել։ միւս կողմէ, Պ. Քօրնիօթ բացակայութիւնին, որ կը պաշտպաներ Պ. Սարաֆիոյլուն, պատճառ եղած են այս մանկութեան։ Կ'ըսուի թէ պահանջքը 100էն 90ի կը հասնի, սակայն հաղիւ կարելի պիտի ըլլայ 100ին 20—25 դանձել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարք Ամն. Տ. Նէոֆիտոս Սրբազան երէկ Բերա երթալով այցելութիւն տուաւ հելլենական դեսպանին, որ վաղը Ռումանիա կ'ուղեւորի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը երկրագործական շքադրամ մը նուիրած է Այաքսի նահանգին երկրագործական քննիչ Հ. Պէկեան էֆէնտիի։

ԵԼՏԻԳՈՒԼԷԻ Ցունայ հիւանդանոցին համար վիրաբուժական գործողութեանց յատուկ շէնք մը պիտի կառուցուի, որուն համար հինգ հարիւր ռակոյ ծախք մը հաշուած է։ Սեղմանաւոր Ճօն Հաճօրալը էֆէնտի և Քօսթաքի Վլասթարի էֆէնտի հարիւրական ռակի նուիրած են այդ նպատակին համար։

ՔՕՄԱՑՈՒ ԻՇԽԱՆԸ.—Բարձ. Մեծ-Եպարքոսն և Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարն առջի օրը ի Բերա Օթէլ տ'Անկլիթէռ երթալով այցելութիւն տուին Ճարտն ի Քօմսցու իշխանին։

—Քօմսցու իշխանն, ընկերակցութեամբ կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ագի փաշայի, երէկ պալատական կառքերով Պոլսոյ կողմն անցաւ և նշանաւոր վայրերն այցելեց։

ՄԱԼԻԹԷԻ մէջ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ նախարար Վսեմ. Նազիֆ փաշայի և երմտական խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Մանրէս կ'իմանայ թէ Ելմտական նախարարութեան հնգիկը նոր փոխառութիւն յառաջիկայ շաբթու պիտի ստորագրուի Վիէննայի մէջ, ուր կը գտնուի Պ. Քաուլա, արտօնատէր Անատոլուի երկաթուղեաց։ Պ. Քաուլայի ներկայացուցած դրամատնոյ փոխ տալիք գումարն է 32,500,000 մարք։

ԹՄԵԼՈՒ ԶՈՒՐ.— կայս. Իրատէի մը համաձայն կազմուած յանձնաժողովն, որուն կը նախագահէ Տոքթ. Քօչէնի էֆէնտի, նախընթաց օր ի նիստ գումարուեցաւ առողջապահական պաշտօնատան մէջ, կարծիք յայտնելու համար Տէրբսոյի ու Թագտիմի ջուրերուն տարբերութեան վրայ։ Այդ ջուրերը թանկք կամ ուրիշ հիւանդութիւն պատճառելու հանգամանք ունին թէ ոչ, և թէ Տէրբսոյի լճին ու Պէնտերուն նկատմամբ ձեռք առնուած միջոցները բաւական են զանոնք արտաքին վարկամէ զերծ պահելու համար։

Երկար վիճաբանութենէ մը ետք, յանձնաժողովը սա եզրակացութեան յանգեցաւ միաձայնութեամբ։

1. Կը ցաւի որ չի կրնար բացարձակ կերպով պատասխանել իրեն եղած հարցումներուն, մինչև որ բրօֆէսոր Նիքոլ չաւարտէ իր միքրոսգոպական փորձերը մայրաքաղաքիս ջուրերուն վրայ։

2. Մինչև այն ատեն, խմելիք բոլոր ջուրերը պէտք է զտել կամ 10 վայրկեանի չափ եռացնելէ յետոյ լաւ պահել։ Բոլոր ամանները պէտք է մանրաբար պահուին. բաժակները եռացած ջուրէ անցընելու է։ Այս զգուշութեանց շնորհիւ, որ և է վտանգ չի մնար այդ ջուրերը խմուելէն։

Պէտք է նաև խիստ հսկողութիւն ի գործ դնել Պէնտերուն և Տէրբսոյի լճին շուրջը։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ շոգենաւային Բանթալէօն ընկերութեան տեղ, որ ջնջուած է, նոր ընկերութիւն մը կազմուած է քաղաքին վաճառականներէն հաճի Տավուտ Ֆարբօ և Ֆոնթէրիյէ եղբայրներէն։ Նոր շոգենաւերու գնման համար 30,000 ռակի յատկացուած է։ Ընկերութեան անդամներէ մին Եւրոպա գացած է առ այժմ շարս շոգենաւեր գնելու համար, որք մայիսի սկիզբները երթեւեկութեան պիտի սկսին։

ՔԷՕՊԱՀԵԱՅ նորընտիր կառավարիչ Ֆուատ փաշա երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մուսանիսի ճամբով։

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄ.— Ահմէտ անուն ոչխարի վաճառական մը երէկ ի Պոլիս անգլիական կեղծ ռակի մը տալու վրայ էր լումայափոխի մը, երբ ոստիկանաց կողմէ ձերբակալուեցաւ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նաւակատական վարժարանէն այս տարի չբջնաւարտ եղած են չորս ուսանողք՝ Սէրվէր Բիւզ, Լէոն Եարբզեան, Իպրահիմ Հիլմի և Սաֆէթ Եուսուֆ էֆէնտիները։ Վկայականաց բաշխումը տեղի ունեցաւ կիրակի օրը, ի ներկայութեան նաւատնանոցի վերատեսուչ Տիրավէր փաշայի, վարժարանին ուսուցչաց, քննիչներու և այլն։

ՕՐԼԷԱՆԻ ԴՈՒՔՍԸ որ վերջերս եգիպտոս այցելած էր, Երուսաղէմ ուղեւորեր է։

ՊԱՐԱԿԱՍԱՆ զրկուելու համար թրանզիթով Տրապիզոն հանուած հակերոն թիւը 8264 եղած է փետրուար 1էն մինչև 15։ ասոնցմէ 1341ը միայն Պայազիտ զրկուած են, իսկ մնայեալը մթերանոցներուն մէջ կը մնան, սպասելով որ ձիւնէրէն գոցուած ճանրայները բացուին։

ՍԸՐ ՏԻՎԻԹ ԲԷՐԲԻ կիրակի օրը Գալատիոյ երթալով, այցելութիւն տուաւ անգլիական դպրոցական ուսութեան անդամներէն ոմանց։

ԾԽԱԽՈՏԻ Ռէժիի տնօրէն Պ. Ֆառնէթի Սամսս ուղեւորեցաւ, Ռէժիի մասնաճիւղ հաստատելու համար։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Ազատեան Անտոն էֆէնտիի գործակատար Գալատա ազա, ութսունամեայ ծերունի մը, երկուշաբթի օրը Գալատիոյ շոգենաւին մէջ յանկարծամահ եղաւ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ խուզարկու Պ. Թոմբսն, որ հեղինակ է բազմաթիւ հրատարակութիւններու, մայրաքաղաքս կը գտնուի այս պահուս։

ՊՐԻՍԼԷԻ մէջ գումարելի քիմիագիտական միջազգային համաժողովին օմ. պատուիրակ կարգուած է Ժոզէֆ Ծանոի էֆ.

ՊԱՐՍԿԱՍԱՆ դեսպան Միրզա Էսատուլլահ խան երէկ Մեծ կղզի գնաց և հոն ամարանոց մը վարձելով Պոլիս դարձաւ։

ՊԵԼԿԻԱՏԻ մեծ Պէնտը երկու մէդը եւս բարձրացնելով գիտութեան պայմանաց համաձայն նորոգելու համար կայս. Իրատէով յանձնաժողով մը կազմուած է։ Յանձնաժողովին մէջ կայ ճարտարապետ Պ. Պերթիյէ։ Շինութեան գործը յանձնուած է ճարտարապետ Ալիմուհոյլը Անտոն էֆէնտի։

ԶԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան մէջ գործուած գեղծմանց համար ամբաստանեալ անձանց նկատմամբ ամբաստանիչ ատենին կողմէ կատարուած քննութիւնը աւարտած ըլլալով, այս վերջինին կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրն յանձնուած է ձեռնհաս իշխանութեան և դատաստանն ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն հինգը Զօէրսս փաշայի քով փորձեր պիտի կատարեն կատաղութեան սիսին վրայ և յետոյ հաղարական դրուշ ամսաթոշակով պիտի պաշտօնավարեն գաւառաց մէջ հաստատելի կատաղաբուժական հիւանդանոցներուն մէջ։

ՊԱՂՏԱՏԻ կուսակալ Հաճի Հասան փաշա Պաղտատէն ճամբայ եղած է իր իրաւասութեանը ենթարկեալ գաւառաց մէջ քննական պտոյտ մը կատարելու համար։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեան, երեքական տարուան ժամանակիր աշխատութեան դադարեցուց Աբսոթլ ու Բաֆթէլ անուն անձերն որք սուտ վկայութիւն ըրած էին։

ԴԱՂԹԱԿԱՆԵՐ.— Երէկ, Վառնէն մայրաքաղաքս ժամանեցին ռումելիոյ յիսունի չափ իսլամ գաղթականներ, որք այսօր Պրուսան նահանգը պիտի զրկուին բնակութիւն հաստատելու համար։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առջի գիշերն ի Ղալաթիա, Բէրշէմպէ Բազար, Լատինաց Սէն Ժորժ եկեղեցին դողեր մտնելով եկեղեցական անօթներ գողցան։

ԱՆՀԵՏԱՑՈՒՄ խորագրին տակ հետեւեալը կը կարդանք երէկի Մէհմէտ-ի մէջ.

«Օսմ. կայս. Պանքայի Պոլսոյ ճիւղին արժէթուղթերու և հաշուեքննութեան դիւանին պետ Կոմիտաս էֆ. Ոսկան երկուշաբթի առաւ իր գրասենեակը կ'երթայ և փոքր պայուսակի մը մէջ դնելով իր գրպոյներուն բոլոր բանալիները, կը կնքէ զայն։ Անոր մէջ կը դնէ նաև իր դրամապանակը ուր 3 օսմ. ոսկի և ոսկիէ մատանի մը կային։

«Յետոյ կոտոր մը թուղթ կ'առնէ, քանի մը տող գիր կը գրէ ըսելով որ եթէ իր գրպոյները բացուէին՝ թուղթ մը պիտի գտնուէր, ուր մանրամասնութիւններ կային իր տուած որոշման մասին։ Յետոյ այս նամակին վրայ Տնօրէնին անունը կը գրէ և գուրս կ'ելլէ։

«Դիւրին է գուշակել թէ այս զարմանալի նամակը կարդալով, Տնօրէնին առաջին հոգը կ'ըլլայ գրպոյները բանալ։ Արդարեւ նամակ մը կը գտնէ փետրուար 16 թուականը կրող, որուն մէջ Ոսկան էֆ. կը յայտարարէր թէ 34 տարիէ ի վեր կը ծառայէր Պանքային, թէ իր բոլոր տեսակները կանոնաւոր էին և իր հաշիւները կատարելապէս ճիշդ։ Կը յաւելուր թէ՝ կեանքէ խոնջ՝ որոշած էր վերջ տալ իր կեանքին և թէ իրեն ժառանգորդ կը կարգէր իր զաւակները։ Վերջապէս կը խնդրէր Տնօրէնէն որ իր բարեւներն հաղորդէ իր պաշտօնակիցներուն։

«Անմիջապէս իմաց կը տրուի ոստիկանութեան։ Պոնէն էֆ. կը սկսի փնտռել Ոսկան էֆէնտին։ Բայց, հակառակ իր ամեն ջանքերուն, չի յաջողիր։ Ուստի եզրը բերը, Յակոբ էֆ. Ոսկանի տունը կ'երթայ։

«Կը պատմուի թէ քսան տարի առաջ Կոմիտաս էֆ. նստած էր Մալթա ուղեւորող շոգենաւ մը ուսկից ետ դարձուցեր են զինքը. կարծած է եղեր թէ Շերբէթի շոգենաւ մը կը նստի։

«Ոսկան էֆ. 60 տարեկան է։ Քանի մը զաւակներ ունի որոց մէկը Փարիզի մէջ կը դաստիարակուի։»

* * *

Այս առաւօտ Կիմանանք թէ Կոմիտաս էֆ. Ոսկան իր տունը վերադարձեր է, Օրթագիւղ։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ.—Սէլանիկի Տրամ գաւառակէն հետեւեալ ահռելի ոճիրը կը հաղորդեն առ Քօնսթանթինոպօլիս. Նոյն գաւառակի մէկ գիւղին մէջ բնակող Եորկի Քիրիազի անուն պուլկար մը փետրուար 11ի գիշերը յարձակեր է իր վաթսունամեայ զոքանչին վրայ՝ անկողնոյ մէջ զտնուած պահուն։ Եորկի դրամ պահանջեր է եւ զոքանչին կողմէ մերժողական պատասխան տրուելուն վրայ, անոր մազերէն բռնելով գլուխը պատէ պատ զարկեր է մինչև որ մազերն արմատներէն բրդեր են։ Վայրագ չարագործն ատով ալ չկրնալով յագենալ, խեղճ կնոջ թեւերն ու ոտքերը՝ մինչև ծունգերը դաշոյնով կտրեր է, մէկ աչքը հաներ է և վերջապէս մարմնոյը յիսուն-վաթսուն տեղէն վիրաւորեր է։ Եորկիի կինը՝ այսինքն զոհին աղջիկը՝ իր զաւակը գրկած մօրը օգնութեան փութացեր է, սակայն չարագործը զայն ալ վիրաւորեր է կուրծքէն, ուսէն և թեւէն։ Եորկի փախած է։

ԱԳԻՐՈՆ.—Իզմիրի հրապարակին վրայ այս շաբթու երեսուն հազար ռակոյ ապիոն ծախուեր է Ամերիկայի համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷՆ քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ գտնուած տեղ մը ոճիր մը գործուած է։ Կատաճեան Գրիգոր ազգի փեսան, Յակոբ եւ աշակերտը Կարապետ մէկ քանի օրէ ի վեր անյայտացած ըլլալով, ոստիկանութեան կողմէ խուզարկութեանց ձեռնարկուեր եւ Կարապետ գըտնուեր է։ Սա հարցաքննուելով պատասխաներ է թէ իր վարպետը՝ Յակոբ՝ քնացած պահուն Իպրահիմ, Ռուբէն ու եղբայրը Արթին տունը կոխելով Յակոբը դուրս հաներ եւ չուանով մը զայն խղդելէ յետոյ փոսի մը մէջ թաղեր են։ Դիակը ցոյց տրուած տեղը գտնուեր և չարագործք ձերբակալուեր են։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.— Առջի օրը Ղալաթիոյ Պիւլիւլ փողոցին մէջ լաթէրնաճը Անտրիքօ դաշոյնով վիրաւորեց Խասգիւղի Խաչիկը։ Անտրիքօ ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ իրիկուն Ագսէրայէն անցնող ձիաւոր մը եօթը տարեկան տղայ մը կոխոտեց։ Ոստիկանք հասնելով ձիաւորը ձերբակալեցին։

—Առջի օրն ի Սամաթիա տասներեք տարեկան Աքիֆ անուն տղայ մը ջրհորի մը մէջ ինկաւ և թէեւ ազատուեցաւ, սակայն զգայգիրկ ըլլալով հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

ԱԿՌՈՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը ՀԱՍԷ արտասանութեան եւ դէմքը կը ոռեցուցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու քնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ քնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չիկայ անդառաւութիւն, առանց անդառաւութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնագործ անձիրսդիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երիրուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեսերու, զոպանակներու եւ այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ գիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը գտնուի ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչև իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 927 20

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Պ. Մաքս-Ռուլ կը հաղորդէ մեզ՝ թէ Բարեկենդանի կիրակի գիշերը իրեն ի նը-պաստ ցայգահանդէս մը պիտի տայ Թէպէկ-Պաշլի Թատրոնին մէջ, թատերական ներ-կայացումէ մը ու պարահանդէսէ մը բաղ-կացեալ։ Պարահանդէսը գրօսալի ընծայելու համար պիտի կատարուի նաև ծաղ-կամարտ։

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մեր չորրորդ երեսն հրատարակուող Պ. Ա. Կ. Քոքրոնի քոնեաքին ծանուցմանը վրայ։ Զուտ, տարաշխարհիկ ամեն տեսակ ալքոլէ վերծ, երկրին խաղողի հիւթէն հանուած քոնեաքը յանձնարարուած է մայրաքաղաքիս բոլոր երեւելի բըժիշկներէն, իբրեւ զօրացուցիչ և նորարարժներու յարմար։ ոչ միայն մասնաւորներու այլ և կառավարական հիւանդանոցներու մէջ կը սպառի, որոց տնօրէններն հրամայած են անոր բացարձակ գործածումը։ Օսմ. կայս. կառավարութիւնն ըստ օրինի գնահատած ըլլալով այս քոնեաքին ազնիւ յատկութիւնները, կայս. բժշկական վարժարանին մէջ քիմիական վերլուծում կատարուելէ ետք, Պ. Ա. Կ. Քոքրոնիի չը-նորհած է Արհեստից չքաղրամ։

Նոյն չքաղրամը շնորհուած է իրեն Պուլկար իշխանապետութեան կողմէ, ինչպէս նաև Շիքագոյի արուեստահանդէսէն։

Այսքան բարձր գնահատում մը շատ փաղաքշիչ է Պ. Ա. Կ. Քոքրոնիի համար, որով ամեն գովեստի արժանի կ'ըլլայ, այն գաղափարին տեսակէտով որ ունեցած է Թուրքիոյ մէջ հաստատելու այսօրինակ առաջին գործարանը, մրցելով օտար քոնեակներու դէմ, որք ժամանակէ մը ի վեր ողողած են մայրաքաղաքս։

ԱԶԴ

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծանուցուի բաժնետերաց թէ վարչական ժողովն իր 16 փետրուարի նստին մէջ որոշած է 1309 տարւոյ շահուց ի հաշիւ զեղչեալ դրամագլխէն հարիւրին վեց շահաբաժին տալ։ Ըստ այդ որոշման, թիւ 10 կարգնին ի հաշիւ պիտի արուի

ի Փարիզ, ի Պերլին և
ի Վիէննա 12 ֆրանք
ի Լոնտոն 9 շիլին 7 1/3 բէնս

Ցառաջիկայ մարտ 10էն սկսեալ հետագայ տեղերու մէջ պիտի վճարուին։ Պոտոնները նոյն տեղերը պատրաստ կը գտնուին բաժնետերաց պուտելու համար։ Ցոյց տրուելիք կարգնիներն իբրեւ ընդունագիր հինգ օր վար պիտի դրուին և 12 ֆրանքին վճարած ըլլան հաստատող զըրոյցով մը դրոշմուելէ յետոյ իրենց տերերու պիտի վերադարձուին։

Կ. Պոլիս, Փարիզ, Լոնտոն — Օսմ. կայս. Պանքա
Պերլին — Պ. Ս. Պլայիբէօտէր
Վիէննա — Բռէյտի Անչթալտ

987 1—3

Տես չորրորդ երես ԲՐԷՆԹԱՆԻ ժ ե վաճառատան ծանուցումը։

Թուրքերէնի, ֆրանսերէնի եւ հայերէնի հմուտ երիտասարդ մը պատրաստ է վաճառականի մը քով եկեղեցական զրագրի պաշտօն ստանձնելու։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատուն։

981 2—2

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԷՇԹԱ, 5 Մարտ։—Կառավարութեան առաջարկած ամուսնական օրէնքն ընդունելու համար գումարուած ժողովոյն պէս մեծ ժողով երբեք գումարուած չէր Հունգարիոյ մէջ։ Ժողովականաց թիւը մեծ էր։ Բաղաքն այս առթիւ դրօշներով զարդարուած էր։ Կը նախագահէր նախորդ կրօնական նախարար Պառոն Օրշի։ Դեր-նախագահ Պառոն Ամտրաշի կոմս։ Եւանգելական կեցցէներով որոշուեցաւ հաւատարմական հեռագիր մը ղրկել Հունգարիոյ Թագաւորին ի Բաքմարդէն։ Միահամուռ որոշուեցաւ ընդունիլ կառավարութեան առաջարկած ծանօթ ծրագիրը։

—Ռուսիոյ հետ առեւտրական դաշնագրի կնքման համար, ի ժողով գումարեցան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նախարարապետ կոմս Քալնոքի, Աւստրիոյ նախարարապետ Վինտիշկրեց իշխան, ելմտական նախարար Պ. ֆոն Բլէնէր, առեւտրական նախարար կոմս Վիւրմպրանտ և Հունգարիոյ նախարարապետ Տքթ. Վէքերլէ, ելմտական նախարար կոմս Պէթլէն, և առեւտրական նախարար մաճառական Պ. Լուքաչ։

ՆԵՒ ԵՈՐՔ.—Նիւ Եորք քաղաքին հետ միացեալ հաշակուեցան Պրուքլին, Ջուրին միւս կողմը, (Նիւ Եորքի Սկիւառն,) և շրջակայ արուարձանք և գիւղերայք, որով Նիւ Եորք քաղաքին ընակչաց թիւն երեք միլիոնն անցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պ. Լապուշէր և իր արմատական պաշտօնակիցք որոշեցին զատ կազմակերպութիւն ունենալ, և առաջին առթիւ որ վստահութեան քուէ առաջարկուի, մեկնիլ ժողովատեղէն, այնպէս որ իրենց ձեռնպահութեամբ Լորտ Ռոզբերիի դահլիճը փոքրամասն մնայ։

Վակտրան

ԳԱԼԱԹԻԱ, 22 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՈՒՐՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 °/₀
3 » Փարիզի »	22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ. գոր. [Միաց. Դ. Սէրի]	26 32
Բերայի մէջ »	— —
Ռուսատուն բացուեցաւ »	26 30
Կէս օրին »	26 31
Թանվիրատիր Օսմանլիյէ երէկ երեկոյ	— —
» ժամ 3ին	— —

ՀԵՆԱՑՔ ՈՐԱԹԵԹՔՈՑ

Եօթանասնեակ Սէրի	58
» » »	37 50
» » »	28

ԲԱՖՆԵՏՈՒԹՔ

Ռուսիոյ 94 մէկ դէրայ	Անոր. Լր.	— —
Քրէտիի մէկ դրայ	» »	7 20
Պանք տը Բոնս	» »	3 05
Օսմ. Շանմէ և վալէօր	» »	4 10
Բիլիր	Օսմ. Ոսկի	19 30
Թանմանէյ	» »	575
Օսմ. Ապաճուվաքր. Ընկ	» »	310
Բու մէկի երկաթուղի	Ֆր.	111 25
Ռումանիոյ Լարիսմի		39

ՀԵՆՈՒԱ ԴՐՈՒՈՑ

Օսմանեան ոսկի	դրշ. 100
20 ֆրանքնոց	» 87 30
Անգլիական ոսկի	» 110 15
Մարը Դերվանական ոսկի	» 107 10
Մէճիտիյէ	» 90
Քրիմիոց	» 51 15
Իսլամ Պանքարայ	» 8 52
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	» 198 04
Մանր արծաթ	» 103
Մէճարիյէ	» 97
Թալարիյ	» 5
Տոյոս Դալանիոյ Մակարանի	» — —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 6 Մարտ

Ֆրանսական Ռանթ 3 °/₀	99 57
» » Նոր 3 °/₀	106 07
Օսմանական քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	24 37
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	501 87
Բրիսիլիէ Թիւրք (1890)	480
Օսմանեան երկաթուղի	112 50
» Բէժիի բաժնեթուղթ	446 87
Պանք Օթօման	620 62
Բիլլոտ Լիոնէ	785
Եգիպտական Ռանթ 5 °/₀	74 35
Եգիպտական միացեալ	526 25
Բէր Լոնտրայի վրայ	25 185
Օսմանիյէ Օսմանեան քոնսոլիտ.	445 62

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Մարտ

Անգլ. քոնսոլիտ Գ.Կ.	99 50
Օսմ. » Սէրի Դ.	24 06
» » » Ա.	58 25
» » » Բ.	37 50
» » » Դ.	25 25
Օսմ. փոխառութիւն 1871	105 50
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	103
Պանք Օթօման	14 68
Այնտրնի երկաթուղի	14
Հարաւայի երկաթուղի	15 50
Եգիպտական միացեալ (Բանֆիֆէյ)	104 50
» առանձ. (բրիվիլէժիյ) 1890	— —
Տ

ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՊԱԿԱՍԸ

ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ակէ երեք տարի առաջ Լոնտոն եղած ատենս տեսնելով որ Հանդէս Հանդէսէ Review of Reviews անուն անգլիական ամսաթերթը կը հրատարակէր աշխարհիս մէջ հրատարակուած շատ մը հանդէսներու անունները և պարունակութիւնը, գրեցի խմբագրին որ ինծի թոյլ տայ իր թերթին մէջ հրատարակել հայ հանդէսներու պարունակութիւնը։ Իսկոյն հաճեցաւ խմբագիրը, և ես սկսայ մէկիկ մէկիկ աչքէ անցուցնել հայ հանդէսները և իրենց պարունակութիւնը։ Իրեն զրկեցի գրածս, զոր հրատարակեց նոյն ամսոյ թերթին մէջ։ Եւ այսպէս շարունակեցի քանի մը ամիսներ։ Եկաը տեղի անձկութեան պատճառաւ խմբագիրը խնդրեց ինձմէ որ տարին անգամ մը զրկեմ իրեն տեղեկութիւններ հայ հանդէսներու մասին. այդպէս ըրի, և երկու տարի յաջորդաբար նոյն թերթի տարեկան ցուցակին մէջ հրատարակութեան տուի հայ թերթերու մասին կէս էջէն աւելի բան։

Քանի մը շաբաթ առաջ Լոնտոնէ նամակ մը առի. Հանդէս Հանդէսէի խմբագրութենէն էր. ներկայած էին անցեալ տարւոյ հայ թերթերու մասին հրատարակածը և կը խնդրուէր որ զայն աչքէ անցունելով պէտք տեսած փոփոխութիւններ ընեմ ներկայ տարւոյ հրատարակելի ցուցակին համար։ Քանի մը անգամ աչքէ անցուցի անցեալ տարւոյ այդ ցուցակը. խմբագիրը փոփոխութիւններս կ'ուզէր։ Խորհեցայ թէ ինչ փոփոխութիւն կրնամ ընել. վերջապէս մէկ բառ մը հոս, մէկ նախադասութիւն մը հոն աւելցնելով իրեն վերադարձուցի թուղթը։

Անցեալ տարւոյ այդ ցուցակին վրայ նայելով կը տեսնեմ որ եթէ մեծ փոփոխութիւն մը կայ՝ ան ալ մէկ թերթի մը՝ շաբաթաթերթի Մ--ի պակսին է։ Եւ այդ ալ յետադիմութեան նշան չէ։ Իսկ յառաջդիմութեան իբրեւ նշան ասոնք՝ Աբ--ի ամսաթերթը կը խոստանայ աւելի նպատակայարմար թերթի մը ըլլալ և Արեւելեան Մ--ը կը հրատարակուի ամիսը երկու անգամ։ Այսքանը միայն իբրեւ...մխիթարանք։

Եւ Լոնտոնեան ամսաթերթէ մը եկած այդ նամակին առթիւ անգամ մըն ալ կը խորհիմ թէ մենք ո՞րքան ետ մնացած ենք պարբերական հրատարակութիւններու մասին։ Մենք ընելով՝ ամբողջ հայերս հասկցէք, եթէ ուզէք. բայց մասնաւորապէս՝ թրքահայերս, և աւելի մասնաւորաբար՝ Պոլսոյ հայերը։

Ամէն ամիս հայ հանդէսներու վրայ գրած ատենս Վենետիկի, Վիէննայի, և Թիֆլիսի թերթերուն վրայ կը ծանրանայի միշտ։ Ամսաթերթի ըլլալով Պոլսի մէջ Բ--ը գիտէի միայն. անոր անունն ալ չատեր առաջին անգամ կը լսեն թերեւս։ Բայց վերջապէս Պոլսական ամսաթերթի մը կը փնտռէի և երջանիկ էի Բ--ի գիւտով։ Մաւալի և պարունակութեան մասին Թիֆլիզի Մ--ը ձեռք առած ատենս պիտոյ կը հրճուէր. միակ հայ ամսաթերթը, (գէթ ծաւալի մասին) որ առանց ամչնալու մարդ կրնայ դնել Եւրոպական հանդէսներու քով։

Ակէ առաջ փորձը հաստատած է կարծեմ թէ ընդհանրապէս ամսաթերթ մը կ'ապրի Պոլսի մէջ ալ։ Դեռ վերջերս ամեն մարդ շաբաթաթերթի Մ--ը կը փնտռէր, թէեւ ան ատեն ալ ունէինք հիմակուան օրաթերթերը։ Ուստի և կը կարծեմ թէ «ջնարարը» խնդրէ գուցէ է մեր գիտողութիւններուն համար։ Լրագրին պաշտօնը ուրիշ է, հանդէսինը ուրիշ։ Թէեւ պէտք է ըսել թէ մեր մէջ բաժնումի այդ գիծը խիստ անորոշ է տակաւին։ Որչափ որ գիտեմ, նորավեպ ըսուած բանը տեսնուած չէ անգլիական լրագրի մը մէջ. ուսումնասիրութեան նման յօդուածներու համար ալ ամենէն յարմար հրապարակն է հանդէսը։ Ըսուի թերեւս թէ մեր մէջ «ուսումնասիրութիւն» ընող չգտնուիր. ասա ալ տեսալ է. մեր մէջ հարիւր կան մեղի յարմար գրիչ շարժողներ։ Եւ արդէն, ըստ իս, հիմակուան մեր լրագիրներուն մէջ երեւցած յօդուածները ապացոյց մըն են թէ հանդէսներու համար նիւթ ալ կայ գրո՛ղ ալ կայ։ Միայն թէ պէտք է հանդէսի մը գոյութիւն տալ։

Քանի որ Պոլսի պարբերական հրատարակութիւններու չգոյութեան վրայ կ'ողբանք՝ ուրախութեամբ յիշենք հոս՝ Իզմիրի մեծանուն դրագէտը Մամուրեան էֆէնտին, որ երեսուն երեք տարի Աբ--ի Մ--ը հրատարակէ վերջ, այս տարի եւս կ'սամնեայի կը վերածէ թերթը. յարատեւութեան ընտիր օրինակ մը չէ սակայն։

Այս ամենէն վերջը եթէ ներելի է թերագրութեան ձեւով բան մը ըսել, պիտի ուզէի որ Պոլսի քանի մը դրասէրները միանային և հանդէս մը հրատարակէին։ Այդ տեսակ ձեռնարկ մը մեծ ծառայութիւն մը պիտի կրնայ մատուցանել գրականութեան, և ամենուս զարգացումին ալ օգտակար միջոց մը ըլլալ։

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

Ի ՆՊԱՍՏ ՄԻԱՑԵԱԼ ՕՆԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

24 Փետր. ՀԻՒՍԷՍԻ ՔԷՆԷ
Բեբայէ Թաղապետական Բաղրանի մէջ

ԱՆԴԱՄԱՐԳ ԿԱՐԳԱԳՐԻՐ Ճ... ԾԱՆԱՒԱՐԱՆ

Ազարեան Ժողէֆ Գանձապահ
Աստուր Հրանտ
Ասլանեան Յարութիւն էֆ.
Աստուրեան Միհրան
Աւետիսեան Բաբսեղ
Բաղդասեան Լէօն Պէյ
Գայսէրլեան Սիմոն
Գալֆաֆեան Գառնիկ
Գուլումեան Յովհաննէս պէյ
Եուսուֆեան Տիգրան էֆ. Անդամ Ա-ԽԷ-ՊԷ-ՐԻ Ա. Ապէնի
Էգնայեան Կարապետ
Էսայեան Յակոբ
Խաչեան Վահան
Թահմազուրուն Ագաթան
Թաշճեան Սարգիս
Թաշճեան Յակոբ
Թորոսեան Յովհաննէս էֆ. Հարցափնիչ Դատաւոր Պոլսոյ Նիւ. Դատարանի
Ինճէեան Միհրան
Ինճիճեան Յարութիւն
Կեսարեան Միհրան
Հալաճեան Արամ
Հաճիպաբ Անտոն
Ճիվէլէկեան Տիգրան էֆ. Տէր և Տնօրէն Ճերմակի Շարթնչէ օրագրոյ
Մախսէեան Սինէքերիմ
Մանուկեան Մկրտիչ
Մարտուս Սիմոն Պէյ
Մըսըրեան Գրիգոր
Յակոբեան Մարտիկ
Յովակիմեան Միհրան
Շահնազար Յովհաննէս Տէր և Տնօրէն Հայրենիք օրագրոյ
Ունճեան Աբիկ էֆ.
Զէյնէեան Յակոբ
Սարգիսօֆ Լիւտ
Սարրաֆեան Յարութիւն էֆ.
Սրուէեան Յովսէփ
Սթամպուլեան Յովակիմ
Տամատեան Ստեփան Արքանդրէ Ա-ԽԷ-ՊԷ օրագրոյ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ յուսնուար ամսոյ նուիրատուաց անունները.

Բարեգութ Տեարք և Ազնուասիրտ Տիկնայք,

Տիրուհի Ս. Կիւլպէնկեան 21,600, Ափիոնի միջնորդք Նէսիմ Թարանթօ և Քօսթաբի Խիսիմատա՝ ափիոնի առուծախէ 1112, Տպարանապետ Սերվիչէն Զաքարեան 750, Գրիգոր Եվրենեան՝ իւր բոլոր ննջեցելոց հոգւոյն համար 540, Տիկին Ազաւնի Պէշիկթաշլեան՝ իւր բարեյիշատակ ամուսնոյն հոգւոյն համար (մատաղագին) 360, Միրհան Գաղդեան ի Զիւռնիա բնակեալ 216, Բարեսէր ոմն՝ ձեռամբ Բ. Խմանպալլեանի 216, Խաչիկ Սարգսեան 216, Հ. և Պ. Քիւչիքեան եղբարք 216, Յարութիւն Թորոսեան 200, Թէրանէի հայագործ պանդուխտ եղբարք, ձեռամբ Եղիա Ս. Գարագաշեանի «Հայրենիք» օրագրի խմբագրութիւնը միջոցաւ 160, Յակոբ Վանենց Մարաշցի 140, Արմենակ Գալֆայեան 120, Տիկին Մանիկ Ս. Գալֆայեան 108, Միսաք Մարօքեան ձեռամբ Բաբսեղ Մկրտիչեանի 108, Յակոբ և Նշան Իրատեան Զաքարիայեանց՝ ձեռամբ Շամլեան եղբարց 108, Միսաք Զատրճեանի՝ խնդրոյ մը կարգադրութեան առթիւ ձեռամբ Յ. Քէլէկեանի և Մկի. Կարապետ Օհանեանի 108, Տ. Անդրէաս քահանայի հոգւոյն համար Ս. պատարագի 108, Տիկին Նուրի Պոտոսեան 108, Ապրօ Սահակ 108, Սամիսոն Զէրբէդեան 108, Ի Պէյլիքտէրէ՝ Յովհաննէս Պասմաճեանի տպագրոյի գործարանի Վանցի հայ գործաւորք 105, Գրիգոր Շամամեան 60, Սեդրոս Տէր Պապեան Սեբաստացի 60, Տիկ. Սոֆի Բանտիլիի ձեռամբ Մանուէլ Էնքսերճեանի 60, Զուբուր Զէշլի խանի մէջ հաստատեալ գանձանակի հասոյթ 56, Հէթում Սէթեան 54, Տիկին Աղաւնի Կ. Շամամեանեան (*) 40, Կարապետ Անդրէասեան 40, Գաբրիէլ Նորատունկեան 40, Կարապետ Մալխասեան 40, Պօղոս և Երուանդ Գաբրիէլեան 40, Լէօն Գունտաքճեան 27, Յովհաննէս Բապուճճեան 27, Կարապետ Բապուճճեան 27, Յակոբ և Մկրտիչ Պուրնազեան 27, Տիկին Համա Ալտավուտեան 20, Մուրատ Մանուկեան՝ բեռնակիր 20, Յարութիւն Թրնաքեան 20, Թագւոր Համամճեան 20, Ի Մեծ Կղզի բնակեալ Յակոբ Մարտիկեան 20, Մկրտիչ Ս. Թոմարզեան 20, Մկի. Յակոբ Դարամանեան 20, Սարգիս Զիլքիկեան 20, Յովհաննէս եղբարք 20, Տիկին Հռիփսիմէ Մաքէրեան 20, Ստեփան Տ. Մելքոնեան Տրապիզոնցի 20, Գարեգին Փափազեան 10. գումար, ընթացիկ դրամ 27643 ղրշ։

(Շարունակելի)

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

ԵՒ ԻՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆ

(Շար. երես Բ-ին և Գ-էջ)

Ուրախութեամբ կը յայտնեմ թէ՝ Ս. Կիրակոսի բակին մէջ կայ քաջալերութեան արժանի նախակրթարան մը, որ միսիթարական տպաւորութիւն կը թողու այցելուին վրայ, և որոյ կրթութեան եղանակը գոհացուցիչ է։ Եթէ Տիարպէքիրցին իր ուշադրութիւնը դարձնէ հոն, այդ նախակրթարան, յուսալից ապագայ մը կը ընծայէ խոստանալ, և զարգանալ։

(*) 1893 դեկտ. 16ին ստացուած։

Եթէ Թաղ. Խորհուրդը կամ հոգաբարձութիւնը որ նիւթապէս կը մատակարարէ զայն, հաճի քիչ մը ընդլայնել իր կրթական ելեւմուտը, և մէկ երկու կարող պաշտօնեայներ ևս աւելցնել զարդիս զբաղուած բարիքան պաշտօնէից թուոյն վրայ, նախակրթարանը նոր ոյժ առնելով՝ զգալի դարձ մը պիտի ստանայ յառաջդիմութեան շաւղին մէջ։

Ազնիւ Տիարպէքիրցիներու մէջ չեն պակասիր ուսման և կրթութեան յարգ ճանչցող անձնաւորութիւններ. յուսալից ենք թէ տակաւ առ տակաւ խնամ պիտի տանին նոր սերնդի կրթութեան կենսական հարցին, և կը փափաքինք տեսնել բարձրագոյն նախակրթարանի մը կազմակերպութիւնը, որ համապատասխանէ այս կարեւոր քաղաքի բազմաթիւ հայ մանկանց զարգացմանը։

Այժմեան նախակրթարանը կը կառավարուի երեք պաշտօնեայներով, որք են Պ. Յակոբ Թիւթիւնճեան՝ Սանասարեան վարժարանի շրջանաւարտներէն՝ կ'ուսանէ գիտական ճիւղեր և ֆրանսական լեզու։ Պ. Մանուկ Դանիէլեան, ուսուցիչ հայկաբանութեան ևն։ Պ. Պետրոս՝ հսկող և դասատու ստորին կարգաց։

* * *

Երիտանք աղջկանց վարժարանը։ Հոս ալ հարիւրաւոր օրիորդներ վերցուած են՝ ընդ հսկողութեամբ։ Երկու վարժուհիներու, Արժ. Առաջ. փոխանորդ հօր երկու աղջիկները. սոքա միայնակ կը վարեն ընդարձակ քաղաքի մը հայ իսկական սեռի կրթութեան պաշտօնը. մինչդեռ՝ ինչպէս դիտած եմ, հարիւրաւոր աչակերտներ մէկ երկու պաշտօնեայներով երբեք չպիտի կրնան գոհացուցիչ արդիւնք տալ. իսկ վարժուհի օրիորդք ևս տեղական պարզ նախակրթութիւն մը ստացած լինելով՝ միայնակ ինքզինքին անձեռնհաս կը համարին այդ ծանր աշխատութեան։ Տեղական Ազգ. վարչութեան խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք իգական սեռի կրթութեան այս փափուկ խնդրոյն վրայ. կը յուսամ թէ արտի մոռք պիտի գուրգուրան անոր նկատմամբ, և օրիորդական վարժարանն ևս օժտելով ձեռագործի կարող ուսուցչուհւոյ մը ներկայութեամբ՝ թոյլ չտայն, որ հայ աղջիկունք յանախեն օտար վարժարաններ որք առաւելութիւն մը չունին թէեւ մեր ազգային օրիորդական վարժարանէն, բայց եթէ քիչ չատ ուշադրութիւն դարձուն անոր յառաջադիմութեանը, նիւթապէս և բարոյապէս պիտի օգտուին, և Ծնողք բնականաբար պիտի սկսին վերջ տալ իրենց զաւակները օտար վարժարաններ զրկելու յոռի սովորութենէն, յորմէ երբեք չեն կրնար օգտուիլ մեր մանուկները։

Ս. Սարգսի եկեղեցւոյ բակին մէջ ևս մեր ազգայինք ունին երկու վարժարաններ։ Մին դարձեալ ծաղկոց, ուր կան 100է աւելի աչակերտք. պաշտօնեայք երկու, յորոց մին Պ. Մարտիրոս՝ իբր ձայնագրագէտ կը վարէ եկեղեցւոյ դպրութեան պաշտօնն ալ։ Երկրորդը թէև Ծաղկոցին վիճակակից իւր կրթութեան տեսակէտով՝ սակայն չգիտեմ թէ ինչո՞ւ բաժնած են բուն վարժարանէն, և մասնաւոր յարկի մը ներքեւ ժողոված 30—40ի չափ տղաքներ ընդ հսկողութեամբ այլազաւան տեղացի պաշտօնեի մը։ Աւելի օգտակար չէ՞ը ըլլար վարժարանի մէջ երեք պաշտօնեայ պահել. միւսը դասարանի յատկացնելը քան դասատու մը մէկ վարժարանին, որ չկրնար միայնակ թէ հսկողութիւն և դասախօսութիւն ընել։

* * *

Ազգային կեդր. Վարչութեան Պատ. Ուսումն. Խորհուրդը մեր բոլոր վարժարանաց համար կրթական յատուկ ծրագիր մ'ունի որ Պատրիարքարանի շրջաբերականաւ հաղորդուած է կանխաւ գաւառներն ալ, շատ տեղեր զարմանօք տեսայ որ մեր Ազգ. վարժարանք ոչ միայն այդ օգտակար ուղղութեան չեն հետեւիր, այլ մեծամասամբ կը վարին նահապետական յետադէմ ուղղութեամբ, եւ որպէս կանխաւ ըսած էի, դարձեալ կը կրկնեմ, լաւ է որ հայ տղայք այդ կարգի դպրոցներ չմտնեն, քան թէ տարիներով խամրին հոն, և զըլուխն տեղական-նախնական արհեստներէն ալ։ Ցուռի կրթութեան մը արգիւնքը, հետեւանքը յայտնի լինելով բացատրութեան պէտք չմնար։ Գալ անգամ պիտի գրեմ ուրիշ կարեւոր քաղաքի մը դպրոցային անկեալ վիճակին վրայ քանի մը մանրամասնութիւններով։

Զնոք մեղադրեր երբէք աղնիւ Տիարպէքիրցիները թէ՝ իրենց մէկ երկու վարժարաններ նահապետական վիճակի մէջ են, և ի դէպ է յիշել նոցա մէկ օրինաւոր եւ իրաւացի դիտողութիւնը որ կ'արտայայտնէ զիրենք դպրոցային խնդրոյն մէջ։

Հոգեւոր մխիթարութեան կը կարօտինք կ'ըսեն, եկեղեցւոյ բեմէն չկայ ձայն մը որ շարժէ մեր արտերն Քրիստոսի Սուրբ Աւետարանին բարոյական խրատներովը։ Երկնային վարդապետութեամբ, ազդէ իւր հայրական-բարոյական ուղղութեամբ ժողովրդեան մտքերուն, կրթութեան, դաստիարակութեան վրայ. նշանակութիւնը բացատրէ, դպրոցներ այցելէ, մխիթարէ հոգաբարձութիւնն, քաջալերէ դաստուները, օրհնէ մանուկները։ Ժողովուրդը ինքնին, միայնակ այդքան հաղիւ կրնայ ընել. ժողովուրդը իւր լուման կուտայ դպրոցին, սակայն անոր ուղղութեան եւ զարգացման ալ հսկող պէտք է։ Վերջերս հաւին պատեհութիւն ունեցան առաջնորդական ընտրութիւն ընել. սակայն տեղեկագիրը վրայ չհասած, առաջնորդական հրաժարականը վրայ հասաւ։

* * *

Արեւք մարը մտեր էր, եկեղեցւոյ պաշտօն կայ խոհարարը սկսած էր ցուցուել ոպրմոՐեան Ցաղը անտուն անտէր ադքատաց, անձրեւիկոսարա՛ւ տարա՛ւ կաթիլները կը թրջէին Մշեցի հիւանդ պառաւն, և ճժեքուն գըբ-գըղնած անկողնիկը պաղ քարերուն վրայ՝ երբոր դուրս կ'ելնէինք Ս. Կիրակոսայ շրջավակի մեծ գոնէն։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

1894 յունուար 24
Տիարպէքիր

Պատի անտի

ԿԱՊԻԿՆԵՐՈՒ ԼԵԶՈՒՆ

Ամերիկայի լրագիրներ կառներ, հաչակաւոր խոշորկուն կապկային լեզուին, վերջերս Լոնտոնի մէջ յայտ չահեկան բանախօսութիւն մը ըրաւ, բացատրելով իր աշխատութիւններն ու իր ուսումնասիրութիւնները կապիկներու լեզուին և կռռիլներու ու չիմպանզէներու բարբերուն վրայ իրենց ընկերներու մէջ։

Հիմնուելով կարծիքի մը վրայ զոր արդէն տարտամօրէն յայտնած է Աբիսոտ, յետոյ Տարվին, թէ այս կենդանիներ ունենալու էին լեզու մը եւ սա սկզբունքին վրայ հիմնուելով թէ կապիկին կազմութիւը նման է մարդուն կազմութեանը եւ թէ մինչեւ մէկ աստիճան մտածումով եւ զգացումով օժտուած կենդանի մը՝ նոյն չափով պէտք էր զանոնք արտայայտելու կարողութիւն ունենալ, որչափ ալ նախնական ըլլայ, բրոֆէսոր Կառնըր տասերկու տարի առաջ սկսաւ իր խուզարկութիւնները դիտելով վանդակարնակ կապիկներու շարժումներն ու անոնց շաղակրատութիւնը։

Այս փորձերուն գիտական արդիւնքները շատ յատակ չըլլալուն, Պ. Կառնըր որոշեց աւելի հեռուն տանիլ իր խուզարկութիւնները և զանոնք կատարել այն միջավայրին վրայ իսկ ուր կապիկները կ'ապրին։

Կը յիշուի թէ հետ առնելով երկաթեայ վանդակ մը՝ կորընկերուն և չիմպանզէներուն յարձակմանը պիսմանալու չափ ամուր, և ձայնագիր մը՝ այս կենդանիներուն ճիչերը ժողվելու համար, գնաց ժամանակ մը ապրեցաւ արեւմտեան Ափրիկէի անտառներուն մէջ։ Ահա այդ ճամբորդութեան վրայ էր իր բանախօսութիւնը։

Ինք ախս, քաջարի բրոֆէսորը ապրեր է երկու Շիմպանզէներու հետ, որոց անունը դրած էր Մոսէս և Ահարոն և որոց հետ շատ մտերմացած էր։ Երբեմն մինչեւ իսկ այն աստիճանին հասեր է — ինչ որ խնդալէ ճաթեցուց ունկնդիրները—որ ինքզինքը չիմպանզէ կարծեր է և իր ընկերներն ալ մարդեր։

Բանախօսը շատ նպաստաւոր կարծիք չի յայտներ չիմպանզէի բարոյականին վրայ, — բայց ըսեր է թէ նոյն գիտողութիւնը կրնար ըլլալ մարդկային շատ մը արարածներու նկատմամբ ալ։

Բրոֆէսորն հետը ուներ բնիկ մանչ մըն ալ որուն լեզուն այնքան աւելի կը հասկնար որքան կապիկներուն լեզուն։ Բայց նշմարեր է որ այս նորատի ափրիկեցին իրմէ շատ աւելի շուտ յաջողեր կարողութիւն ունենալ, որչափ ալ նախնական ըլլայ, բրոֆէսոր Կառնըր տասերկու տարի առաջ սկսաւ իր խուզարկութիւնները դիտելով վանդակարնակ կապիկներու շարժումներն ու անոնց շաղակրատութիւնը։

Այս փորձերուն գիտական արդիւնքները շատ յատակ չըլլալուն, Պ. Կառնըր որոշեց աւելի հեռուն տանիլ իր խուզարկութիւնները և զանոնք կատարել այն միջավայրին վրայ իսկ ուր կապիկները կ'ապրին։

Կը յիշուի թէ հետ առնելով երկաթեայ վանդակ մը՝ կորընկերուն և չիմպանզէներուն յարձակմանը պիսմանալու չափ ամուր, և ձայնագիր մը՝ այս կենդանիներուն ճիչերը ժողվելու համար, գնաց ժամանակ մը ապրեցաւ արեւմտեան Ափրիկէի անտառներուն մէջ։ Ահա այդ ճամբորդութեան վրայ էր իր բանախօսութիւնը։

Ինք ախս, քաջարի բրոֆէսորը ապրեր է երկու Շիմպանզէներու հետ, որոց անունը դրած էր Մոսէս և Ահարոն և որոց հետ շատ մտերմացած էր։ Երբեմն մինչեւ իսկ այն աստիճանին հասեր է — ինչ որ խնդալէ ճաթեցուց ունկնդիրները—որ ինքզինքը չիմպանզէ կարծեր է և իր ընկերներն ալ մարդեր։

Բանախօսը շատ նպաստաւոր կարծիք չի յայտներ չիմպանզէի բարոյականին վրայ, — բայց ըսեր է թէ նոյն գիտողութիւնը կրնար ըլլալ մարդկային շատ մը արարածներու նկատմամբ ալ։

Բրոֆէսորն հետը ուներ բնիկ մանչ մըն ալ որուն լեզուն այնքան աւելի կը հասկնար որքան կապիկներուն լեզուն։ Բայց նշմարեր է որ այս նորատի ափրիկեցին իրմէ շատ աւելի շուտ յաջողեր կարողութիւն ունենալ երկու չիմպանզէներու լեզուն և իր լեզուն հասկցունել անոնց, ինչ որ կապացուցանէ թէ աւելի մեծ մերձաւորութիւն կար տեղացիներու կամ տղու մը բոլորովին նախնական լեզուին և կապիկներու լեզուին միջև։

Սակայն, բրոֆէսորը, ձայնագիրովը ժողվելով այս կենդանիներուն կարծեցեալ խօսքերը, յաջողած էր լսեցնել տալ անոնց հայ, ջուր, կրակ և կենդանի էակներու սովորական պէտքերուն արտայայտող ուրիշ բառեր։

Անհերքելի է որ, կ'ըսէ, կապիկները կը խօսին և կը հաչուեն. կարգ մը որոշ ձայներ ունին՝ կարգ մը զգայութիւններ կամ փափաքներ արտայայտող, որոց համար պատասխանի մը կը սպասեն յայտնապէս։ Միւնոյն ձայնը կամ բառը կը յարմարի շատ մը տարբեր իրերու, բայց իրարու հետ վերաբերութիւն մը կամ նմանութիւն մը ունեցող։ Ցայտնի է որ երկար նախադասութիւն մը չեն կրնար շինել։

Բրոֆէսորը փորձեր է կապկային լեզուի հնչիւնը նմանցունել, բայց ձայներու արագութիւնը և իրենց յոյժ բարձր խարդեղք եղեր են և ասոր համար է որ ձայնագիրն անհրաժեշտ եր իրեն՝ այս կենդանիներուն հետ խօսելու համար։

Մովսէս յաջողած էր Բրոֆէսորին մէկ քանի հրամանները կատարելու և յետոյ կուգար իր վարձքը խնդրելու։

Պ. Կառնըր հպարտ կ'երեւայ սակայն սպիտակ մարդէ աւելի կրթիլ տեսած ըլլալուն։ Բնիկները որ իր վանդակը կը նըստէին տեսակ մը կուռք, ըսեր են իրեն թէ աւելի շատ պիտի տեսնէր եթէ երեսը սեւցուներ. բայց ջուր չգտնուելուն համար, բրոֆէսորը չուզեց այս հնարքն ի գործ դնել։

Սակայն անգամ մը «Լէտի» կռռիլի մը այրն ընդունեց որ կը հալածէր շուն մը որուն ոսկր մը տուած էր։ Բայց ամերիկացին շատ չկրցաւ խօսիլ անոր հետ, վասն զի կ'երեւայ թէ օրիորդը շատ երկչոտած էր։

Բրոֆէսոր Կառնըր խօսքը վերջացուց ըսելով որ մտադիր էր նորէն Ափրիկէ դառնալ եւ չիմպանզէներ բերել անկից, գործնականապէս ապացուցանելու համար յառաջդիմութիւնները զոր ըրած է «կապիկներու լեզուին մեծ դաղանիքին» խուզարկութեանը մէջ։

Բանախօսը պատմեր է իր ունկնդիրներուն թէ ինք առաջին անգամ այցելած է չքեղ լիճ մը զոր ընիկ լեզուն կը կոչէ «Մեծ կուռք» եւ որուն վրայ երբեմն կ'երեւայ խորհրդաւոր մակոյկ մը երեք սպիտակ մարդիկով որք յաւիտենապէս կ'ակօսին ջուրերն առանց երբէք ցամաք հասնելու։

CUNARD ՇՈՒԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մաքրեան շրջիկաբը, նաւապետ Պառօվ, ասա հասաւ։

ԽՆԴԻՐ ՀԱՆՐԱՅԻՆ

Ա.ՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Մտորեն կը հրատարակենք քնալուծական պեղէֆկէրը մը զոր խմբագրած են կառավարական նշանաւոր քիմիագէտ Պ. Փէթրօ Ակէրի և Ցուրիիի համալսարանին արհեստական քիմիագէտ և բնական գիտութեանց վարդապետ Պ. Կ. Սինկրօսի՝ մայրաքաղաքիս մէջ սպառուող տեղական կամ օտար երկիրներէն եկող գինեաքներուն անխարդախ բաղադրութեան, ընտիր տեսակին և հանրային առողջութեան օգտակարութեան մասին։ Այս երկու նշանաւոր քիմիագիտաց կողմէ խմբագրեալ պաշտօնական տեղեկագրէն ամենաք կրնայ լիապէս համոզուիլ թէ մայրաքաղաքիս մէջ սպառեալ գինեաքներուն մէջէն ո՛րը նախապատուելի և առողջապահութեան տեսակէտով օգտակար համարուելու արժանի է։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Թիւ 3146 Կ. ՊՕԼԻՍ · 4 Օգոստ · 1893

Մեզ յանձնուած ըլլալով քննել Ս. Ի. և Ե. Մէթաքսասի ի Պիրէն պատրաստեալ գինեաքին բաղադրութիւնն և եթէ Ցունաստանէն եկող միւս գինեաքներէն առաւելութիւն մը ունենալով նախապատիւ համարուելու արժանի է, նոյնպէս եթէ պատրաստեալ է դուտ գինիէ և նման այն օրինակին զոր երկու տարի յառաջ քննած էին, ձեռնարկեցինք անոր քննութեան ստորեւ պիտի տեղեկագրենք։ Ըստ որում խնդիրն հանրային առողջութեան տեսակէտով բարձր նշանակութեան արժանի է, պատ էր մեզ այլ և այլ խանութներէն մէկ մէկ օրինակ առնուլ սրպէս զի լիովին ապահով ըլլանք սպառեալ գինեաքին որակին վրայ, և ըստ որում խնդիրն իւր մէջ կը պարունակէ բազում դժուարութիւններ, այս մասին արհեստական քիմիագէտ Պ. Կ. Սինկրօսի աջակցութիւնն ևս խնդրեցին։

Այսու պատճառաւ տասն և չորս (14) կեղրոնական վաճառատուններու դիմեցինք որոց իւրաքանչիւրին մէկ մէկ շիշ օրինակներ ստացանք թէ՛ ոնոուենկներու մէջէն և թէ՛ իբր նմուշ զրուած չիշերէն։

Մեր դիմած տասն և վեց վաճառատուններն են։

Ի Բէրա · Պ. Լալայի «Հէլվէտական» վաճառանոցը, Պ. Գաբավօփուլօսին «Վիէննական» վաճառ։ Նպարավաճառ Պ. Յիօնկային, Փափա Եօրիին «Կեդրոնական նպարավաճառանոց, և Տիամանտօբուլօ եղբարց նպարավաճառանոցը։

Ի Գալաթիա · Պ. Տ. Դրիսսաիի նպարավաճառանոցը, Պ. Սաբիլարիօսի «Օրէ՛ա էլլաս» նպարավաճ։ Պ. Տ. Նօմիդօսի շաբարավաճառանոցը և Պ. Տէսիլայի նպարավաճառանոցը։

Ի Պոլիս · Քէվէնճի օղլուի վաճառատունը, Պ. Անդնօսատօվուլոսի վաճառանոցը և Փանթազօվուլօսի վաճառանոցը։

Մեր հետազօտութիւնքն առաւել գործնական ընելու բաղձանօք, բաղդատելու համար այլ և այլ ուրիշ գինեաքներ ևս ստացանք թէ՛ Ցունաստանի և թէ Դարդիոյ Պօրտոյի երեւելի գործարաններէն։ Ցետ երկար, բազմավաստակ, ինչպէս նաեւ քիմիական նուրբ վերլուծութիւններէ, հետեւեալ արդեանց յանգեցանք։

Պ. Մէթաքասի տասն և չորս օրինակներուն քնական և արուեստական յատկութիւնքը քննելէ յետոյ, որոշեցինք գինւոյ, ցքիի, ղուրի և այլոց քանակութիւնը, եւ բաղդատեցինք մեր արտադրած արդիւնքը դարձեալ մեր կողմէ քննուած այլ գործարաններու գինեաքներուն հետ։ Ցետոյ լուծեալ ցքիին քնական յատկութեան և օտար տարերքներ պարունակելուն կամ չպարունակելու մասին ճշգրիտ քննութեան զբաղեցանք։ Առ այս հետեւեցանք այն միջոցներուն և եղանակներուն զոր կը ցուցնեն մեզ E. Adam, Jorissen, Cazeneuve, Coton. et Barbet, Portes et Ruyssen, Cabasse, Chateau, Charles, Hébert, Viederholt Հայն եղանակներ զորս քաղեցինք հետեւեալ հեղինակութիւններէ Baudrimont (Dictionnaire des alterations et falsifications 1882), G. Salet (Agenda du chimiste 1887), Barillot (Manuel de l'analyse des vins 1889), Ch. Steiner (Traité des eaux de vie 1890), Magnier de la Source (Analyse des vins 1893), Hépert (Examen des boissons falsifiées Juin 1893), Van Hamel Roos (Revue internationale des falsifications 1889-1893).

Մենք ի կիր առեալ ամեն փորձերէն և մանրամասն ու ճշգրիտ քննութիւններէ կը հետեւի որ մեր մայրաքաղաքին մէջ վաճառեալ ՄԷԹԱՔՍԱՅԻ ԵՂԲԱՐՑ գինեաքը գոնէ Ե-ռասպակ գինիէն պատրաստեալ լինելով՝ ամենայն օտար և արհեստական նիւթերէ ազատ է գիրդ է (այսինքն եգիպտացորէնէ, գետնախնձորներէ, քանջարներէ և այլոցմէ), նաև հաստատելով մեր հաւատքն թէ իւր տեսակին մէջ գերազանց յատկութիւն ունենալով կարող է բաղդատուիլ դաղդիական գինեաքներուն ամենէն երեւելիներուն հետ, եռաբաղ պարտ անձի կը համարինք մասնաւոր եղանակաւ յանձնարարել յիշեալ գինեաքը մեր հասարակութեան երբ ուզէ գործածել այսօրինակ ըմպելի մը։

Ա. ՍԻՆԿՐՕՍ. ՓԷԹՐՕՍ ԱԿԷՐԻՍ
Վարդապետ բնական գիտութեանց եւ արհեստական քիմիագէտ՝ վկայեալ Ցուրիիի համալսարանէն։ Բաղաքագիտական քիմիագէտ, գերմանական, Աւստրիական, Հելվետական եւ այլ հիւպատոսարաններու։

769

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գ.ՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս Պ-հէ Բ-ին 4

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
Բաւադրը Հայերէն—Գաղղերէն
Բառեր և ոճեր 25,000է աւելի

413էջերէ բաղկացեալ սոյն բառգիրքը կարեւոր պակաս մը կը լեցուցէ մեր գրականոց շարքին մէջ։ Բացի գործածուած ն բառերէն ու ոճերէն՝ ունի երկին նորոՐԷ-ՆԷՐ, 1000է աւելի գիտական բառեր և գրքին վերջն ալ նոյնպէս յաւելուածոՐ-ՆԷՐ։ Հայ լեզուի նոր լենոՐաց բառերու ճշգրիտ նշանակութիւնները գրուած են։ Բառ մը նայողը թո՛ղ չնարակուսի թէ պիտի գտնէ Ճէլդ գաղղերէնը։ Դիրքով փոքր է, բայց պարունակութեամբ շատ ճոխ։ տպագրութիւն հոգատ, թուղթ ընտիր, իսկ կազմ բոլորովին նորոՐ-ՆԷՐ մը որ գրագան ժամ սեպհական է և շատ հաստատուն։

1· Բառգ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

774

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ Ի Լէնտըն յամսն 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրու. թեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր պայծառն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ձրա

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և դիպուածաւոր կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոյգագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ձրասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

618

ԻԼԱՆ ՊԱՂԸ ՍԵՐԱՄԷՐԻ

Թօփ սզգէթի լիպրա	պէհէր թօփը		
400	48	60	էսէրը ճէպիտ պաթալ քեաղըտը
400	33	53½	Ստամպոլ քեաղըտը
100	60	150	էլէք պաթալ քեաղըտը
200	38	85½	էլէք պաթալ քեաղըտը
300	19	23 10	փերտակլը թէք Բավիկ քեաղըտը
50	60	135	Վէնէտիք պաթալ քեաղըտը
400	19	18 12	փերտակսզ Բավիկ քեաղըտը
30	42	105	քարթօն քեաղըտը խարալը
50	22	30	էլվան քապրիք
5000	թապագա	130 115	պէհէր ինկիլիզ բանիարը են քեաղրտը
150	58	101½	լիպրասը նօթա քեաղրտը

Տարիէի ասքէրիէ մաթպուանը իչուն 310 սէնէթնէ մախսուս օրարագ միպպայասրնա լիզիմ կէօրիւնէն պարատէնէվ վէ մրգտարլարը մուհարիբ քեաղրտարը մէհուր վէ մահֆուզ նումունէլերի մուտիպլիճէ միւնագասայա վագ օլունմուշ վէ հիպոթէքինէ մուհարիբ ֆիյաթլարտան 100ատ 10 թէնզիլինէ թափիպ պուլունմուշ օլմադրա էամանը պէհէր հաֆթասա Զէր 1000 գրշ. թէմլիէ խարիջէ վէ չարթնամէսինճէ մուհարիբ չէրաթի թահրիրտա օրմագ իլզէ թահրիր թէմլիւատ պրնմշը օրմաղ իլի ինթայա թափիպ օլանլարդն 310 սէնէնէ մարտընդն Շինճի կիւնինէ գատար մագամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տաիրէսի չուսպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իլդէնէրի լրան օլունուր։ 2—3

Ինչասթը ասքէրիէ իչուն միւպայասրնա լիզիմ կէօրիւնէն 1000 ատէտ սարը օր թահրիրտնրն իթասրնա թափիպ օլանլարդն ինչասթը ասքէրիէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէկերի իլան օլունուր։

Նո. 25 3—3

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en **un seul** colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement.

ՄՈՍ

ՇՈՂԵՆԱՎԱՅՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԼԻՎԷՐԷՈՒԼԻ և ՄԷԼԲԷՌՆԻ ՃԷԼԷ
ԲՈՆՈՎ ՂԳԵՆՈՎ

Անուանը	Թոնոյ	Անուանը	Թոնոյ
Քանորուս	4 00	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սէսսորիս	3250	Թէրա	3000
Թիպս	3250	Լոգիա	800
Մակասլա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

847 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

Royal Windsor

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ ՄԱԶԵՐՈՒ

Սպիտակ մազեր ունի՞ք, մազերնիդ կը թափի՞ն, մազերու արմատները թուլցած են կամ կը թափի՞ն։ Եթէ ունիք այդ տեսակ բաներ գործածեցէ՛ք Ռոյալ-Վինսորի դեղը որովհետև այս դեղ երիտասարդութիւն տալեն պէս, քնական դոյն մը ու գեղեցկութիւն մը կ'ուտայ սպիտակ մազերուն և կ'արգելու մազերու թափիլն։ Այս դեղ որուն տերը չթագրամի արժանացած է մազերու միակ վերանորոգիչն է։ Անյուսալի արդիւնքներ առաջ բերելով, վաճառումն օրէ օր աւելնալու վրայ է։ Փափաքողաց պիտի զրկուի մանրամասնութիւններ ու փայլութիւններ պարունակող ծանուցումներ առանց որ և է ծախքի։ Այս դեղ կը վաճառուի գլխաւորաբար վարսավիրաներու և դեղագործներու քով։

Վիքթորիայի վարդի սպեղանին երեսի գոյնը կը գեղեցկացնէ։ Այս եւս կը ծախսուի Ռոյալ Վինսորի ծախուած տեղերը։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕԹԻ ՕՀԼԵՐԷԿ)

ՄԱՐԻՒ ԶԿԱՆ ՋՈՒՏ ԻՒՂ.

Իրաւամբէ ոչ շատ լաւ է սպայով

Գաստրոսաեալ մեռած ՍԿՕԹԻ և ԳՕՋԻՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

կաթին չափ անորժահամ է

Մարդ մէկն հազար իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ։ Իրաւաբանիներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խղլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոռաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է։ Անորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն

Վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և գեղագործաց քով։

Գլասգոյ, Լոնդոն, Նիւ Եորք։

ՄԵԾ ԳԻՐՕՏԱՆ
Կ. ՆԱՎՐՈՒԶԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

Ցեղարդեր Բիրեէ, Բրանդենբուրգ և Մարբուրգ, Բարիզ, Ֆրանկֆուրտ, Ֆլորանս

Թէլի, լօգուի, հէվոյի, խաղիարի, ըլչելի, խահվէի, չաքարի, սիկառի, թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսատուութեան յատուկ լամպերներ, տան վերաբերեալ ամէն տեսակ կաւեր, պարտէզի գոյներ, լուացարաններ, և այն. և. Եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշգրտութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահէք-Գարու, Բասիմ Բաշա խանի դէմն։

Արտօնատէր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՕՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՂ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՂԵՆԱՒՔ

ԵՐԻԷ-ԷԼԷՔՏՐԻՔ ԱՆԳԼԻՈՅ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ
և Օպէսայի մէջ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանը	Թոնոյ	Անուանը	Թոնոյ	Անուանը	Թոնոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անձէլօ	3000	Կալիկէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլօ	5500	Կիրանս	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդ	3000	Կրօսս	2200	Գուիդդ	2800
Պասսոն	3000	Հիրօ	2000	Դրայլդ	4400
Պօրտինս	2200	Հիտալկօ	3000	Դինարտս	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Ռօլլս	3000
Պրէֆէլ	8800	Համպէր	1200	Ռոմէօ	3500
Դէլրօ	2600	Այոկս	5000	Ռօզարիս	3500
Դալիրսա	1500	Ձիւնս	2300	Սալէյնս	4000
Դամէօ	2400	Էլլաս	2000	Մանդիակօ	8200
Դագս	1000	Ֆօլրինս	4 00	Սարֆս	2000
Դամս	1700	Ֆօվնս	2200	Սիլվիս	2000
Զիրակս	5000	Լէօ	2000	Սօլէնտս	4300
Գրիս	5500	Լէբանէս	4500	Թ. Ուկլէն	3000
Գօլբասս	3400	Լիվրպուլ	3000	Թուրսս	1200
Տիզօ	1500	Մալմս	1500	Թալիսս	2800
Տօմինս	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտս	900
Տուրս	1800	Մարգէլլս	6500	Ուլբինս	5000
Տրաբս	2100	Միկս	2000	Վալենսիս	5000
Էպանսս	2600	Մուրինս	3100	Եէտս	3600
Էլտորասս	3000	Նէբրս	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրս	3200	Օրլանտս	3000	Տիֆայնինս	1000
Տրանս	2600	Օպէլլս	5000	Ձրմպս	200
Ֆալրսն	800	Օգրանս	4500	Զէրս	1 0
Ֆիտս	700	Օդդս	2000	Մօսբիս	1 0

Էճիբշրն Մօնաբրը 8000
Բիրմբրն Մօնաբրը 8000
Լրվրբն Մօնաբրը 8100

Կրօպնօ չոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հրէն ատտ հասած է։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՐՈ
Գորգչակալք
Թիւ 17—18, Ֆիւչիւք Մէյէթ
խան, Ղալաթիա

858

ՏՐՓ. Ս. ԽՈՒՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏ ՄՆԱՑԱԼՔԻ
1 ՊԱՂՋԷ-ԳԱՐՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուելի լինարի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենատաքիր ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մեռոտոզ լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամէն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՇՈՒՐՔԼԷԹԻ

ԹԱՏԵՐՍԱԼԻ

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՂԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կ. Պոլսէն	Կ. Պոլսէն	Իսկիւտար
— —		— —	— —
— —		— —	
— —		— —	7 —
— —		— —	7 30
1 15	7	1 45	8 15
2 —	8 10	2 25	9 5
2 30	8 20 Վոսփ.	2 50	9 50
3 —	8 50	3 15 Վոսփ.	10 15
3 30	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ
3 45 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 50	10 40 Գզկ.
4 —	10 25	4 30 Ֆէրպօթ	11 —
4 30	10 55 Գալ.	4 40	11 30 Ֆէրպ
4 50 Վոսփ.	11 — Գալզկ.	5 20 Վոսփ.	11 30 Դզկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 35	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 15 Ֆէրպօթ	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կ. Պոլսէն	Կ. Պոլսէն	Իսկիւտար
— —	—	— —	— —
— —	7 —	— —	6 25
— —	8 10	— —	7 10
1 15	8 20 Վոսփ.	1 40	8 20
2 —	9 —	2 20	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 15
3 45 Ֆէրպօթ	10 15	3 45 Վոսփ.	10 50 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 30 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վոսփ.	11 20
5 15	11 40	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրպ.	12 10

*Այս երթեւեռութիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈՂԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարիմէն Սալամազ (բացի Ուրբ.)
4 30 » » բացի ուրբ.)
10 40 » » (բացի ուրբ. կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուրբ. կիր. ժ. 10.45ին
2 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալամազ [բացի կիր.է]
4 — » » » [բացի Ուրբ.է]
10 10 » » անտի Սալամազ [բացի ուրբ. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալամազ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին]։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱՊԱՔԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈՂԵՆԱՒՈՒՑ
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Ի սկիւտարէն Դապաքաշ Սիրբէճի
5 30 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 45 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
6 15 Սիրբէճիէն Դապաքաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Դպք. Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւի իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՂԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ՕՒԵՐՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 24/5 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Դշ. 22/6 Աէրբանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոնի ճամբով
Դշ. 23/7 Մեվասասթոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 23/7 Սուրհանդակ դէպի Փորթ-Սայիդ նաւահանգիստները մինչեւ Պանում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 24/8 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

ԱՋԳ.—Փետր. 22/6, երեքշաբթի օրը Գ. Գոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 605

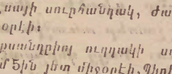

ԿՈՒՆԱՐԴ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՂԵՆԱՒՈՒՑ

Ոչ ոգոը երկ-ոգամ կը բանի Լիվրբուլ և Աբէ-Էլէց դէջ

Անուանը	Թոնոյ	Անուանը	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գալիլոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Ալանիա	4581
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Ուրանիա	7268	Մարաւոն	2403
Բավանիա	5587	Ադրիս	2393
Սէֆվանիա	5517	Մարակոնա	2166
Կալիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիլիա	4557	Բավիրիա	2144
Ալվիրս	2143	Թրինիտատ	1899
Բէյտար	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրի	1614		

Մաք-Լեան չոգենաւը Լիվրբուլէն ատտ կը սպասուի դէպ ի մարտ 8։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսանտրիա խան, թիւ 401
Ղալաթիա 932

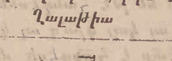

ՇՈՂԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Պորնա-Դ ՀԷՃ
կանոնաւորապէս Բանով

Ա.—Դէպ չոգենաւը մարտ 7ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ք. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում հանդիպելով Սամսուն, Կիրասուն և Տրապիզոն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւագէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
477 Մարկանէ Սիրէ-Ֆրանսէզ